საბჭოთა ხელოვნება

ISSN 0132-1307

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

180
1983/3.

1

1983

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს
ყოველთვიური ჟურნალი

საბჭოთა ხელოვნება № 1 1983

ალექსანდრე ჩხაიძე

მიწის ყივილი

პიესა ორ მოქმედებად

მოქმედი პირნი:

ცოტნე ცოტაძე
ლადო გედენიძე
ევტიხი
პოლაკინი
გალაქტიონი
სამსონი
ანდრო — სოფელ
მირიანი — ჯიქეთის
კარლო — მცხოვრებნი
ინდიკო
ზაზა
ბადრი
მარადია (მარადონა)
ვარდო
იამზე
არჩილ გავაშელი — პარტიის რაიკომის პირველი მდივანი
დიმიტრი ლაშხი — სოფლის მეურნეობის სამმართველოს უფროსი

პირველი მოქმედება

(ფარდაგახსნილი სცენის წინ გამოდის ცოტნე ცოტაძე და ჰყვება თუ როგორ დაიწყო ყოველივე ეს.)

ცოტნე. მე არასოდეს ვყოფილვარ ამ შეჩერებაში და არასოდეს შევხვედრივარ პირველ მდივანს. ვიცი მხოლოდ, რომ მას არჩილი ჰქვია და გვარად გავაშელია. ზოგი აქებს, კარგი კაციაო, ზოგი ლანძღავს. დღეს იგი აუცილებლად უნდა ვნახო. ბევრი დავრეკეთ. შემდეგ გადავწყვიტე ასე. ამიტომ ჩამოვედი ამ დილით, მაგრამ აქ იმდენი ხალხი ირეოდა, რომ ვერ გავბედე მასთან შესვლა, მიუხედავად იმისა, რომ დღეს ორშაბათია და პირველ მდივანს მიღება აქვს. ასე მიილია დღე. (საათზე დაიხედა) ახლა შვიდი სრულდება. მიღება უკვე დამთავრდა, რაიკომის შენობაც თითქმის დაცარიელდა, გავაშელი კი კიდევ თავის კაბინეტში ზის.

ნათდება სცენის სიღრმე. პირველი მდივნის კაბინეტი. კეფაზე ხელებშემოჭდობილი არჩილ გავაშელი სავარძელში გარინდულა. ისვენებს თუ ჩათვლიმა? ტელეფონის ზარმა გამოაფხიზლა. ყურმილი აიღო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. **დიახ, ალბათ აღარ დამჭირდება, წადი, დაისვენე, მოიცა... დილით, რვის ნახევრისათვის. მდინარეს უნდა ავყვეთ სათავემდე.** (ყურმილი დადო. წამოდგა, შუქი ჩართო, მაგიდიდან აკრეფილი ქაღალდები სეიფში შეინახა. ისევ დარეკა ტელეფონმა) **დიახ, მადლობთ.** (პაუზა). **თენგიზს გაუმარჯოს, რაკი ხმაზე მცნობთ, ე. ი. კიდევ გახსოვართ, ვართ რა. თქვენ რა გიჭირთ, შვიდის თხუთმეტ წუთზე უკვე სახლში ხართ. ვშრომობთ, ძმაო. ხომ უნდა გარჩინოთ ქალაქელები, მივიღე** (მაგიდიდან კონვერტი აიღო). **ეს წერილი რომ არ მომსვლოდა, ვერ დავიჯერებდი, რომ სკოლის დამთავრებიდან ოცი წელი გავიდა. რამდენი ვართ? ამ შეკრების გამო პლენუმი გადავდე. მანამდე, ალბათ, მომიწევს ჩამოსვლა, ჰო, თენგიზ, ხვალ შენს... მინისტრთან ვაპირებ დარეკვას, უნდა მოამზადო, რა თქმა უნდა, ცემენტი და კიდევ 30 მმ-იანი მილები. რაც გინდა, ის დაარქვი, — რეკომენდაცია, პროტექცია, რა ვქნა, ჩვენც გვიხდება საქმის ჩაწყობა, გინდა გავცვალოთ პრობლემები** (ფურცელი მიიჩოჩა). **აი, მაგალითად, ხვალ ბიუროზე სამი კაცი უნდა მოიხსნას ან განთავისუფლდეს. ეგ არაფერი, მთავარია, რომ მათ მაგივრად სამი კაცი უნდა შეირჩეს, საქმის მცოდნე და პატიოსანი, აი, ეგაა პრობლემა, სხვა როგორა ხარ? ვისი? ცისანას?** (უბის ჯიბიდან ბლოკნოტი ამოიღო, გადაშალა, რაღაც მოძებნა) **აგერ მიწერია. როგორ გამომრჩა. დეპეშით მაინც მივულოცავდი. ამაღამ გამოგზავნილი დეპეშა ხვალ საღამოს მოვა...**

(ამ დროს კარები შემოაღო ცოტნე ცოტაძემ, ცოტათი შეყოყმანდა, მაგრამ მაინც შემოვიდა, კარი მიხურა და იქვე შეჩერდა) **იცი, რას ვიზამ? ტელეფონით დავურეკავ, ათ საათზე. ყველა იქ იქნებით. ზუსტად ათზე. ეს მაინც შეგვიძლია რაიკომის მდივნებს.**

(ამ საუბრის დროს გავაშელმა ცოტნეს ანიშნა, მოდიო, იგი მიუახლოვდა და მაგიდაზე რამდენიმე რვეულის ფურცელი დაუდო, გავაშელმა კალმისტარი აიღო, ალბათ, რეზოლუციის დასადებად, მაგრამ მანამდე ნაწერი ჩაათვალიერა, სახეზე გაკვირვება გამოეხატა, ცოტნეს შეხედა და ისევ დახედა ფურცლებს) **კარგი, თენგიზ, ზუსტად ათზე დაგირეკავთ, მაქვს ტელეფონის ნომერი, კარგად.**

(გავაშელმა ყურმილი დადო და ახლა უფრო დაკვირვებით ჩაიკითხა რვეულის ფურცლებზე ნაწერი, შემდეგ კვლავ გაოცებით ახედა ცოტნეს)

ცოტნე. გამარჯობათ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გამარჯობა. მისამართი ხომ არ შეგეშალა?

ც ო ტ ნ ე. არა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რას ნიშნავს ეს? (ფურცელს დახედა)

ც ო ტ ნ ე. საქმე მაქვს თქვენთან.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ჩემთან დღეს ორმოცი კაცი მაინც იყო თხოვნით, საჩივრით, განცხადებით. მაკრამ ასეთი რამ... (კვლავ გაოცებით შეხედა)

ც ო ტ ნ ე. დამიჯერეთ, მე გიყი არა ვარ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მჯერა.

ც ო ტ ნ ე. ახლავე აგიხსნით ყველაფერს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ჩამოჯექი.

ც ო ტ ნ ე. (დაჯდა) მე იმიტომ მოვედი თქვენთან...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. იქნებ ჯერ გაგვეცნო ერთმანეთი.

ც ო ტ ნ ე. როგორ?... ჰო... დიახ, მე ცოტნე მქვია, გვარად ცოტაძე ვარ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სად ცხოვრობ, ცოტნე ცოტაძე?

ც ო ტ ნ ე. ჯიქეთში, სოფელ ჯიქეთში. იცით, ალბათ...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ვიცი, გისმენ.

ც ო ტ ნ ე. სამუშაო მინდა გთხოვოთ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მერე ამისათვის აუცილებელი იყო ჯიქეთიდან ჩემთან ჩამოსვლა?

ც ო ტ ნ ე. აუცილებელი იყო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. იმიტომ, რომ მე მინდა გთხოვოთ ნამდვილი, დიდი საქმე.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ნამდვილი, დიდი საქმე... რამდენი წლისა ხარ, ცოტაძე?

ც ო ტ ნ ე. ვიცოდი, რომ ამას შემეკითხებოდით. ამიტომ მოვიტანე ეს. (ქაღალდზე უჩვენა) ესენი ჩემი ხნისანი იყვნენ, კიდევ უფრო ახალგაზრდები.

(გავშელმა კიდევ ერთხელ ჩაათვალიერა ის ფურცლები)

გ ა ვ ა შ ე ლ ი (კითხულობს). „თექვსმეტი წლის ფრანგმა მათემატიკოსმა გალუამ შექმნა ალგებრულ განტოლებათა ამოხსნის საერთო თეორია. გარდაიცვალა 21 წლის ასაკში. ექვსი წლის მოცარტი მართავდა საჯარო კონცერტებს. ჩვიდმეტი წლის არკადი გაიდარი მეთაურობდა პოლკს. საბჭოთა კავშირის გმირი, თოთხმეტი წლის პიონერი...“ გასაგებია, „ცამეტი წლის ანა ფრანკი...“

ც ო ტ ნ ე. ანა ფრანკი ფაშისტებს ემალებოდა სარდაფში და დაწერა...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ვიცი... სპექტაკლიც მინახავს (განაგრძობს კითხვას). „ჩვიდმეტი წლის მაია ჩიბურდანიძე... გასაგებია, ეგ რაღად გინდოდა?

ც ო ტ ნ ე. რა?

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. „რომეო თექვსმეტი წლის იყო, ხოლო ჯულიეტა თოთხმეტისო“.

ც ო ტ ნ ე. ისე, ყოველ შემთხვევისათვის.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. შენ რომელი უფრო გინდა, დივიზიის მეთაურობა თუ მსოფლიოს ჩემპიონობა?

ც ო ტ ნ ე. მე მხოლოდ მინდა, რომ დაგარწმუნოთ, ჩემი ხნის კაცს შეუძლია გაუძღვეს ნამდვილ, დიდ საქმეს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რას ეძახი შენ ნამდვილ, დიდ საქმეს? ან სოფელში საქმე რამ დალია? გასაგებია, ბარი და თოხი გეპატარავება, ალბათ. მე რა უნდა შემოგთავაზო? მილიციის უფროსის ადგილია ვაკანტური! თუ ესეც არ გეცოტავება, რა თქმა უნდა.

ც ო ტ ნ ე. არ გამოვდგები, იარაღის ხმარება არ ვიცი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რაიონის მთავარ ქირურგს ვეძებთ.

ც ო ტ ნ ე. სწავლა უნდა ექიმობას. დიდი დრო დასჭირდება.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. იქნებ სწავლის (გაგრძელებაზე) ბევრ ფიქრა, როდის დაამთავრე?

ც ო ტ ნ ე. შარშან.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სადე ინსტიტუტში?

ც ო ტ ნ ე. არა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. ვიცოდი, წესიერი გზით ვერ მოვხვდებოდი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. აქამდე სად იყავი?

ც ო ტ ნ ე. სოფელში.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რას აკეთებდი?

ც ო ტ ნ ე. რასაც დამავალებდნენ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მაინც, ძირითადად რა საქმეს ეწეოდი?

ც ო ტ ნ ე. თავმჯდომარედ ვმუშაობდი...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რის თავმჯდომარედ?

ც ო ტ ნ ე. კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ახლა კი ნამდვილად ურევ...

ც ო ტ ნ ე. თქვენ ვერ გამიგეთ, აი, ღამით, რომ დავწვები, ხშირად ვფიქრობ ცხოვრებაზე, სოფელზე, საქმეებზე და თავს წარმოვიდგენ თავმჯდომარედ. ჩემებურად ვგეგმავ, როგორ გავაკეთებდი ამა თუ იმ საქმეს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მერე?

ც ო ტ ნ ე. რა?

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. როგორ ასრულებ იმ შენს დაგეგმილ საქმეებს?

ც ო ტ ნ ე. რა ვიცი, გუნებაში ყველაფერი კარგად გამომდის — გზაც გამყავს, რადიოც, ხიდსაც ვაშენებ და კლუბშიც ვმართავ საღამოებს...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ცხოვრებაში, ალბათ, ასე ადვილად არ გამოდის.

ც ო ტ ნ ე. არ გამოდის.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ძნელია თავმჯდომარეობა?

ც ო ტ ნ ე. ძნელია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. იმიტომ ვათავისუფლებთ ხვალ თქვენს თავმჯდომარეს.

ც ო ტ ნ ე. ვიცი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გეცოდინება.

ც ო ტ ნ ე. ეს უკვე მეშვიდე თავმჯდომარეა ჩემი დაბადებიდან.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ესეც დაიანგარიშე?

ც ო ტ ნ ე. ხალხი ყველაფერს ანგარიშობს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რას ამბობენ ჯიქეთელები, გული ხომ არ წუდებათ?

ც ო ტ ნ ე. ზოგს სწყინს, ზოგს — უხარია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. შენ?

ც ო ტ ნ ე. (ყოყმანობს). ამ საქმეზე მოვედი სწორედ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ვერ გავიგე?

ც ო ტ ნ ე. თუ ვასო გუბელაძეს გაანთავისუფლებთ, მე ვიმუშავებდი ჯიქეთის კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ესე იგი, თავმჯდომარედ, არც მეტი, არც ნაკლები.

ც ო ტ ნ ე. დიახ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი — ამჯერად უკვე სიზმარში კი არა, ცხადში, არა?

ც ო ტ ნ ე — დიახ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი — იცი, შენ, რას გეტყვი... ხომ არ გწყინს, შენობით რომ გელაპარაკები?

ც ო ტ ნ ე — არა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მე ერთი რამ არ მომწონს, ცოტაძე, ხვალ გუბელიძეს გათავისუფლებას ვუპირებთ, შენ კი წინა დღით მოდიხარ და მის ადგილს ითხოვ. სად იყავი აქამდე?

ც ო ტ ნ ე. მე გუშინ შემისრულდა თვრამეტი წელი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მერე. როგორ ფიქრობ, მარტო ეს კმარა კოლმეურნეობის თავმჯდომარეობისათვის?

ც ო ტ ნ ე. მე შეკითხვა გავაგზავნე სათანადო ორგანოებში. რედაქციებში, მომწერეს, თვრამეტი წლის ახალგაზრდას, საშუალო განათლებით, კომკავშირელს, უცოლოს, კანონით აქვს უფლება არჩეული იქნას კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. აბა, ასე მოგწერეს?

ც ო ტ ნ ე. დიახ. თუ ამის სურვილი და უნარი გაჩნიაო; და კიდევ. ხალხი თუ დაუჭერს მხარსო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. შენ როგორ ფიქრობ?

ც ო ტ ნ ე. რის შესახებ?

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. დაგიჭერს ხალხი მხარს? (ცოტაჯ დუმს) აგირჩევენ ჯიქეთელები თავმჯდომარედ?

ც ო ტ ნ ე. არა მგონია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. აი. ხომ ხედავ?

ც ო ტ ნ ე. თქვენ თუ დამიჭერთ მხარს, მაშინ ამირჩევენ.

გ ა ვ შ ე ლ ი. შენ ასე გგონია?

ც ო ტ ნ ე. დარწმუნებული ვარ.

გ ა ვ შ ე ლ ი. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. ორი წლის უკან ვასო გუბელიძეც არ უნდოდათ თავმჯდომარედ, მაგრამ თქვენ დაარწმუნეთ ჯიქეთელები, გამოდგებაო და დაგიჭერეს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გამოდის, რომ შეცდომა დავუშვით, მიუხედავად იმისა, რომ ვასო გუბელიძე სამი შენი ხნისაა და უმაღლესი აგრონომიული განათლება აქვს. შენ?

ც ო ტ ნ ე. მე მხოლოდ სკოლაში ვსწავლობდი სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის საფუძვლებს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ცოტაა ეს. ერთი თვის მუშაობის სტაჟიც არა გაქვს.

ც ო ტ ნ ე. მე ჯიქეთში ცხოვრების თვრამეტი წლის სტაჟი მაქვს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. პარტიის წევრიც არა ხარ, ცოტაძე.

ც ო ტ ნ ე. ვასო გუბელიძეს ჩემი ხნის პარტიის სტაჟი აქვს, ის დანარჩენი მოხსნილ-განთავისუფლებული თავმჯდომარეებიც სულ პარტიის წევრები იყვნენ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ეჰ, ცოტაძე, ძნელია თავმჯდომარეობა, რაიკომის მდივნობაზე უფრო ძნელი, ვასო გუბელიძეც, ალბათ, ღამ-ღამობით, შენსავთი გეგმავდა სახვალიო საქმეებს, მაგრამ, რომ გათენდებოდა, ხუხულასავით ენგრეოდა ყველაფერი, სხვა სხვის ომში ბრძენიაო, ხომ გაგიგონია?

ც ო ტ ნ ე. გამიგონია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სხვას ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, ფიზიკურადაც ვერ მოერევი ამ საქმეს. შენ ზრდაც არ დაგიმთავრებია ჯერ.

ც ო ტ ნ ე. ნაპოლეონზე ორი სანტიმეტრით მაღალი ვარ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რომელ ნაპოლეონზე?

ც ო ტ ნ ე. ბონაპარტზე, საფრანგეთის იმპერატორზე.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. (ეჭვიანად გაზომავ[illegible] ცოტაჯ[illegible]) [illegible]

ც ო ტ ნ ე. ნამდვილად. მე-172 სანტიმეტრი ვარ, ნაპოლეონი 170 იყო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. დავუშვათ, მაგრამ ერთი ეს მითხარი ცოტაძე, რისი იმედით უნდა გენდოთ ჩვენ, სოფელი? მხოლოდ შენი სურვილი კმარა ამისათვის? იცი, წარმოდგენილი გაქვს, რა უნდა აკეთო?

ც ო ტ ა ძ ე. რა უნდა ვაკეთო, კი, მაგრამ როგორ გავაკეთო, ჯერჯერობით, არ ვიცი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ვინ იცის კიდევ ეს შენი სურვილი?

ც ო ტ ა ძ ე. არავინ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სახლში არ გაგიმხელია?

ც ო ტ ა ძ ე. არა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. არც მეგობრებისათვის?

ც ო ტ ა ძ ე. არა, პირველად თქვენთან მოვედი (რაკი გავაშელი დადუმდა, წამოდგა) მე წავალ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სად მიდიხარ?

ც ო ტ ნ ე. სახლში

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რას აპირებ?

ც ო ტ ნ ე. არ ვიცი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ამ ღამით როგორ ახვალ ჯიქეთში?

ც ო ტ ნ ე. დადიან მანქანები.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რომ არ შეგხვდეს მანქანა?

ც ო ტ ნ ე. ფეხით ავალ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ჯიქეთამდე თხუთმეტი კილომეტრია.

ც ო ტ ნ ე. თოთხმეტი. კარგად ბრძანდებოდეთ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მოიცა, მოდი, ცოტაძე. გულახდილად ვილაპარაკოთ, ვიცი, შენ ახლა ახვალ სახლში, ალბათ, ძილი გაგიტყდება, წყენით, სიბრაზით; მაგრამ, მე მგონი, თავმჯდომარეობაზე უკვე აღარ იფიქრებ.

ც ო ტ ა ძ ე. თუ შევძელი, აღარ ვიფიქრებ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ალბათ, მეც არ დამეძინება ამაღამ, მინდა, გული არ გაგიტყდეს, გამოჩნდება საშენო საქმეც ამ ქვეყნად.

ც ო ტ ნ ე. ალბათ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ჩემი თაობის ბიჭებს გული გვწყდებოდა, ომს რომ ვერ მოვესწარით, ფრონტზე, თავგანწირვაზე, გმირობაზე ოცნებობდით მაშინ, ახლა, როცა თვითონ გაგვიჩნდა შვილები. ყველაზე მეტად ომი არ გვინდა ჩვენ. ასე ვიცვლებით ადამიანები.

ც ო ტ ნ ე. მე არ მინდა შევიცვალო და სხვანაირა ვიყო.

(ტელეფონის ზარი. გავაშელმა ყურმილი აიღო)

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. დიახ. გამარჯობათ (ერთ ხანს უსმენს). რამდენი ხანია? ვის დაურეკე? კარგი, მე ამოვალ (ყურმილი აიღო. ნომერი აკრიფა) დავითს თხოვეთ! თუ შეიძლება (პაუზა), ხილიანიდან ხომ არ დაურეკავთ შენთვის? რაღაც მოხდა იქ, უნდა ავიდეთ. მანქანა გყავს? ჩემი გავუშვი. კარგი. ქვემოთ გელოდები.

(გავაშელმა ყურმილი დადო, პალტო ჩაიცვა და თითქოს ახლა შეამჩნია კარებთან შეჩერებული ცოტნე)

ც ო ტ ნ ე. ნახვამდის.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. იქეთკენ მივდივარ, დაგტოვებ ჯიქეთში (კარებთან მივიდა. შუქის გამორთვა დააპირა, მაგრამ რაღაც გაახსენდა, ტელეფონის ყურმილი აიღო, ორი ციფრი აკრიფა). გავაშელი ვარ, ერთი თხოვნა მაქვს თქვენთან. დაიწერეთ. თბილისი 22-45-90,

ცისანა ციხისთავი. ათი საათისათვის დაურეკეთ ჩემი სახლით და დაბადების დღე მიულოცეთ, ეს მე უნდა გამეკეთებინა, მაგრამ, ალბათ, ვერ შევძლებ. ბოდიში ნოუხადეთ ჩემს მაგივრად. მადლობთ. (ყურმილი დადო) წავიდეთ.

(გავაშელმა შუქი გამორთო. ცოტნე გამოდის განათებულ ავანსცენაზე)

ცოტნე. მანქანა მალე მოვიდა, როგორც შემდეგ გავიგე. შიგ აღმასკომის თავმჯდომარე მჯდარა. მე წინ დამსვეს, მძღოლის გვერდით, მათი საუბრიდან მივხვდი, რომ ხილიანში პავილიონის სახურავი ჩანგრეულიყო და ვიღაც უმსხვერპლია კიდეც. ჩვენს საუბარს გავაშელი აღარ დაბრუნებია. აღმასკომის თავმჯდომარეს უთხრა მხოლოდ: ეს ახალგაზრდა ჯიქეთიდანაა და უნდა ავიყვანოთო. სოფლის ცენტრში მანქანა რომ გაჩერდა, გავაშელმა ხელი ჩამომართვა და მითხრა, კიდევ შევხვდებითო. მე კი ვიცოდი, რომ ჩვენ შეტს აღარ შევხვდებოდით. ერთ რამეში კი გავაშელი სართალი აღმოჩნდა. იმ ღამით მე თავმჯდომარეობაზე აღარ მიფიქრია, აღარც შემდეგ. სანამ სრულიად მოულოდნელად, არ მოხდა ის აბსავი...

(შუქი ისევ ინთება. სოფელი ჯიქეთი. კოლმეურნეობის კანტორა, თავმჯდომარის კაბინეტი, შემოდის ცოტნე ცოტაძე. კარებთან შეჩერდა, იქაურობა შეათვალიერა, ასე დგას მანამდე, სანამ ტელეფონის ზარი არ გაისმა. ჯერ წაუღრუნა, მაგრამ ზარის ხმა რომ აღარ შეწყდა, ყურმილი აიღო)

ცოტნე. გისმენთ. თავმჯდომარე?... (შეყოყმანდა) არ გახლავთ. იქნება მალე. (ყურმილი დადო, მაგრამ ტელეფონმა კვლავ დარეკა). გისმენთ. ცოტა ხანში დარეკეთ, მე?... მე თავმჯდომარის მძღოლი ვარ, გადავცემ. (ყურმილი დადო, მძიმედ ამოიოხრა).

(კარი გაიღო და შეშფოთებული იამზე გამოჩნდა).

იამზე. შენ აქა ხარ?

ცოტნე. როგორც ხედავ.

იამზე. „სოფლტექნიკიდან" რეკავენ.

ცოტნე. ვიცი.

იამზე. მე ვეუბნები. თავმჯდომარე კაბინეტშია-მეთქი, შენ კი პასუხობ. თავმჯდომარე არ არის, მე მისი მძღოლი ვარო.

ცოტნე. სწორია.

იამზე. მერე, ასე არ შეიძლება...

ცოტნე. (უცებ გული მოუვიდა) მე თვითონ ვიცი, რა შეიძლება და რა არა! საერთოდ, ძალიან გთხოვ, ჭკუას ნუ მასწავლი. სკოლა, გაკვეთილები მორჩა! არ დამიწყო ახლა, ჩემგან იწერდიო, გკარნახობდიო, მე თავმჯდომარე ვარ, შენ კი პირადი მდივანი, გასაგებია?

იამზე. გასაგებია...

(გაოცებულმა, ნაწყენმა იამზემ გასვლა დააპირა)

ცოტნე. მოიცა. იყავი გუშინ კრებაზე?

იამზე. ვიყავი.

ცოტნე. მერე.

იამზე. რა მერე?

ცოტნე. რა შეატყვე ხალხს?

იამზე. პრეზიდიუმში არ იჯექი? უფრო დაინახავდი.

ცოტნე. მე ვერაფერს ვერ ვხედავდი, წინააღმდეგი ბევრი იყო?

იამზე. ოცამდე ხელი დავთვალე.

ცოტნე. ცოტაა.

იამზე. მეტი- იქნებოდა. მაგრამ ხელის აწევა ვერ გაბედეს.

ცოტნე. ალბათ. ვინ აწია ხელი ჩემს წინააღმდეგ?

იამზე. ვერ გეტყვი.

ცოტნე. გგონია, სამაგიერო [illegible] სულელური ვამომეტყველება მქონდა?

იამზე. საკმაოდ.

ცოტნე. ჩვენი ბიჭები იყვნენ?

იამზე. ტაში რომ დაგიკრეს, ისინი იყვნენ.

(ტელეფონის ზარი, ცოტნემ თვალებით ანიშნა, უპასუხეო, იამზემ ყურმილი აიღო).

იამზე. დიახ. თავმჯდომარე? (ცოტნეს შეხედა, მან თავი დაუქნია) აქ არის, ბატონო, ამ წუთას მოვიდა. ახლავე. (ყურმილი ცოტნეს გაუწოდა)

ცოტნე. (ოდნავ ხმაშეცვლილი) გისმენთ. დიახ. გამარჯობათ, მადლობთ. გასაგებია. ახლავე გავარკვევ (ყურმილი დადო, იამზეს) რატომ არ გამოიტანეს „სოფლტექნიკის" ბაზიდან ჩვენთვის გამოყოფილი სასუქი?

იამზე. არ ვიცი.

ცოტნე. რატომ არ იცი მერე?

იამზე. იმიტომ, რომ ეს მე არ მეხება.

ცოტნე. პირად მდივანს ყველაფერი ეხება და ყველაფერი უნდა იცოდეს, ზოგჯერ თავმჯდომარეც უნდა შეცვალოს, როცა იგი ადგილზე არაა. ასეა ამერიკაში.

იამზე. მე არ ვყოფილვარ ამერიკაში.

ცოტნე. „ნედელიაში" არ წაგიკითხავს?

იამზე. არ წამიკითხავს!

(კარი გაიღო და ევტიხი ცოტაძე გამოჩნდა)

ევტიხი. შეიძლება?

ცოტნე. გვადროვეთ, ამხანაგო. (კარი მიიხურა) ვის ევალება სასუქის გადმოზიდვა?

იამზე. საწყობის გამგეს, ბიჭიკოს.

ცოტნე. დღესვე მიხედოს ამ საქმეს.

იამზე. ახლავე გამოვიძახებ.

ცოტნე. არავითარი გამოძახება. გადაეცი, რასაც გეუბნები. ხვალამდე თუ სასუქი არ გადმოვზიდეთ, სხვები წაიღებენ, გასაგებია?

იამზე. გასაგებია (მიდის)

ცოტნე. მოიცა... რომ დამჭირდე, როგორ უნდა გამოგიძახო? სადაა აქ ზარი?

იამზე. (უჩვენა მაგიდის ქვეშ). აქაა.

ცოტნე. მთელი დღე რომ მეძებნა, ვერ მივაგნებდი.

(უნებლიედ ზარს თითი ჰიაჭირა, მის ხმაზე კარი გაიღო და კვლავ ევტიხი გამოჩნდა)

ევტიხი. შეიძლება, ამხანაგო თავმჯდომარე?

ცოტნე. მოითმინეთ, ამხანაგო (საათზე დაიხედა) თქვენ ათზე ხართ დაბარებული (კარი მიიხურა). ყველანი აქ არიან?

იამზე. აქ არიან, ვასო გუბელიძის გარდა.

ცოტნე. გასაგებია, კაცი გუშინ თვითონ იყო თავმჯდომარედ. პირველ თათბირზე გამოძახებულებს სთხოვე, სანამ არ დავამთავრებთ, არავინ შემოვიდეს, ტელეფონზე შენ უპასუხებ.

(იამზე გავიდა თუ არა, ტელეფონმა დარეკა, ცოტნემ ყურმილი აიღო)

ცოტნე. გისმენთ. დიახ. რომელ საათზე? რა საქმეზე ვართ დაბარებული? იქ გვეტყვიან? კი, მაგრამ..

(როგორც სჩანს, მეორე მხარემ საუბარი დამთავრებულად ჩათვალა, ცოტნემაც დადო ყურმილი, მხოლოდ, რომ ტელეფონით ლაპარაკის დროს შეშფოთებულ ეტიკეტზე გახლაგდნენ ევტიხი, გალაქტიონი, ვარდო, სამსონი, ანდრო და მირიანი, საერთო მისალმება, ცოტნე მდელვარებას ვერ მალავს, თითქოს რაღაცას იწერს ბლოკნოტში, დუმილი გაგრძელდა და ამიტომ ვიდაცამ ჩაჩუმა ცოტნეს თავი ასწია).

ცოტნე. დავიწყოთ.

სამსონი. სასამ დავიწყებდეთ. ერთი შეკითხვა მაქვს, თუ შეიძლება.

მირიანი. შე კაცო, ადამიანს ჯერ არაფერი უთქვამს და უკვე შეკითხვას აძლევ, მოვუსმინოთ ერთი

სამსონი. მე პრინციპული შეკითხვა მაქვს.

ცოტნე. ბრძანეთ, ბატონო სამსონ.

სამსონი. ხომ ვერ გვეტყვით. რა პრინციპით ვართ ჩვენ აქ გამოძახებული? სულ ვფიქრობ და ვერაფრით მივმხვდარვარ. თუ გამგეობის სხდომაა, სხვები სად არიან, თუ პოლიტმეცადინეობაა, პარტორგანიზაციის მდივანი რატომ არ გვესწრება?

ცოტნე. გასაგებია თქვენი შეკითხვა. ახლავე მოგახსენებთ. თქვენ ყველანი კოლმეურნეობის თავმჯდომარეებად ხართ ნამუშევარი სხვადასხვა დროს.

(ყოფილმა თავმჯდომარეებმა ერთმანეთს გადახედეს. გაოცება დაეტყოთ)

ანდრო. კი, ნამდვილად ასეა.

კარლო. ვასო გუბელიძე გვაკლია მხოლოდ.

ანდრო. გუშინ განთავისუფლებულ კაცს ეპატიება.

ცოტნე. აი ამ პრინციპით შეგკრიბეთ აქ, ბატონო სამსონ.

სამსონი. გასაგებია, ისე, ქრონოლოგიურად რომ ჩამოვმჯდარიყავით, აჯობებდა ნამდვილად. იმის მიხედვით, ვინ რომელ წლებში იყო თავმჯდომარედ.

ანდრო. პირველი ადგილი შენ მოგიწევდა, გალაქტიონ.

მირიანი. კარგი ახლა. მოვუსმინოთ ამ ადამიანს.

ცოტნე. რჩევა-დარიგება მინდა თქვენი.

კარლო. გამოგადგება ვითომ ჩვენი რჩევა? ძირითადად მოხსნილ-განთავისუფლებულები ვართ ყველანი.

გალაქტიონი. ახლა უკვე შენი ჭკუით და შენი მითითებით უნდა ვიაროთ, ცოტნე ბიძიკო... აღარც კი ვიცი, როგორ მოგმართო, ამიერიდან, ამხანაგო თავმჯდომარე. პატივცემულო ცოტნე, თუ ევტიხოვიჩი?..

ცოტნე. როგორც მოგეხერხებათ. ბატონო გალაქტიონ, ამას არა აქვს დიდი მნიშვნელობა, აქ, სხვა უხერხულობაა, ალბათ, ვიცი მე, ზოგიერთ თქვენგანს ჩემზელა შვილიშვილი გყავთ, ორი ჩემი ხნის პარტიული სტაჟი, მაგრამ, რა ვუყოთ, ასე მოხდა, ახლა მე ვარ ჯიქეთის კოლმეურნეობის თავმჯდომარე და უნდა მენდოთ, მხარში ამომიდგეთ, თქვენ თვითონ აუწიეთ ხელი ჩემს თავმჯდომარეობას და...

სამსონი. შენ კი იცი, ბიძიკო, ვისაც ავუწიეთ ჩვენ ხელი.

(უხერხული პაუზა)

ცოტნე. ასე გირჩევდნენ თქვენც, სხვათა შორის

სამსონი. სხვანაირად არ გამიგია, მაგრამ კოლმეურნეობის ხელმძღვანელობა პიონერთხელმძღვანელობა არაა.

მირიანი. კაი, სამსონ, ახლა ნუ იტყვი ეს ამყრალება.

სამსონი. რას მაჩერებ, შე კაცო. ახლაც ბიუროზე ხომ არა ვარ. ამ ადამიანმა იმიტომ მოგვიწვია, რომ ჭკუა ვასწავლოს, ჩვენი აზრი გაიგოს და მეც ვეუბნები.

ცოტნე. ბრძანეთ, ბრძანეთ, ბატონო სამსონ.

სამსონი. შენთან ბოდიში, ჩემო ევტიხი, მაგრამ ჩვენ ახალ თავმჯდომარეს ერთი-ორი შეკითხვა მინდა მივცე, ასე ვთქვათ, ზოგადი ხასიათის. ფაქსიმილე იცი, რაა, შენ? დებეტი და კრედიტი გაგიგონია, რას ნიშნავს, პროდუქციის თვითღირებულება, საბრუნავი სახსრები, ზეგეგმითი მოგება?

მირიანი. კარგი ახლა, ნუ შეჭამეთ ეს კაცი, რაც არ იცის, ისწავლის, დედის მუცლიდან არავის დაყოლია ცოდნა.

ანდრო. ისე კი შეიძლებოდა, ნასწავლი თავმჯდომარე გამოძებნილიყო ჯიქეთში.

გალაქტიონი. ერთი ახალგაზრდობასაც ვანდოთ, ბატონო, ეს საქმე.

ანდრო. გუშინდელ გაზეთში წაიკითხეთ, ალბათ, ლაახლოებით ამ ხნის ახალგაზრდამ, მეორეს დანა გაუყარა მუცელში.

კარლო. მაგათია ახლა ქვეყანა, რაც ბერიო, ის ერიო, ხომ გაგიგონია.

მირიანი. კარგი ახლა, გეყოფათ, ეს ადამიანი ძალით არ შემოჭრილა ამ კაბინეტში. ყველაფერი ეს გუშინ უნდა გეთქვათ, კრებაზე. პირველი მდივანი რომ გვესწრებოდა.

სამსონი. გავაშელს თავის მოსაწონებლად სჭირდება ეს, მთელს რესპუბლიკაში ყველაზე ახალგაზრდა თავმჯდომარე ჩვენს რაიონშიაო, თვითონაც ნაკომსომოლარია, მტერი არაა, მაგას ჩვენი სოფლის ბედი აწუხებდეს, ჯიქეთი ყოველთვის და ყველა საქმეში სულ უკან მიჩანჩალებდა და ასე იქნება მუდამ.

ცოტნე (რომელიც აქამდე სდუმდა) აღარ იქნება ასე.

(ეს ისე მტკიცედ იყო ნათქვამი, რომ გაოცება გამოიწვია)

გალაქტიონი. კაი დაგემართოს, მაგრამ შენ აპირებ ამ რევოლუციას, ევტიხოვიჩ?!

ცოტნე. ვაპირებ.

ანდრო. ხომ ვერ გვეტყვით, რანაირად?

ცოტნე. გეტყვით. მაგრამ ჯერ იმის შესახებ, თქვენ რომ კითხვები დამისვით, რას ნიშნავს ფაქსიმილე... რა არის ზეგეგმითი მოგება და ასე შემდეგ. ფაქსიმილე, დარწმუნებული ვარ, თქვენ ეს არც იცით, ლათინური სიტყვაა და ნიშნავს „გააკეთე ამდაგვარად", და არა მარტო იმას, თქვენ რომ გგონიათ, სახელისა და გვარის მოწერას, ბანკიდან ფულის გამოსატანად.

მირიანი. კმაყოფილი ბრძანდები პასუხით, სამსონ?

ცოტნე. ყველა კითხვაზე ასე ერთბაშად, ალბათ, პასუხს ვერ გაგცემთ, დროა ამისათვის საჭირო. მეც შემიძლია ასევე დაგისვათ უამრავი კითხვა და თქვენ ვერ მიპასუხებთ, ვთქვათ, რა სიტყვით მიმართა ნაპოლეონმა თავის გვარდიას ვატერლოოსთან უკანასკნე-

ლი ბრძოლის წინ, არსებობდა თუ არა ანტლანტიდა და რამდენი წლის ნავთობის მარაგია დედამიწის წიაღში.

ს ა მ ს ო ნ ი. ყველაფერი ეს საჭიროა ვითომ სიმინდისა და მანდარინის მოსაყვანად?

ც ო ტ ნ ე. როგორც ჩანს, საჭიროა, თორემ მართლაც რატომ უნდა მიჩანჩალებდეს ჯიქეთი ყოველთვის და ყველა საქმეში ყველაზე ბოლოს? ესეც თქვენ უნდა გკითხოთ, სხვათა შორის, ვინაიდან თქვენ იყავით თავმჯდომარეებად და, რამდენადაც ვიცი, უხეირო მუშაობისა და სხვადასხვა დანაშაულისათვის მოგხსნეს ან გაგათავისუფლეს ყველანი.

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. ცოტნე, ბატონო, ხომ არ გავიწყდება, რომ მამაშენიც ზის აქ, ჩვენს შორის?

ც ო ტ ნ ე. არ მავიწყდება.

ს ა მ ს ო ნ ი. მაშინ ისიც გეცოდინება, რატომ გაანთავისუფლეს ევტიხი ცოტაძე თავჯდომარეობიდან?

(სიჩუმე ჩამოწვა. ყველამ ევტიხის შეხედა. იგი ხმას არ იღებდა)

ა ნ დ რ ო. ეს ჩვენ დაგვინდობს.

მ ი რ ი ა ნ ი. ინსტრუქცია აქვს, ალბათ, ასეთი, ზევიდან.

ს ა მ ს ო ნ ი. კარლო, შენ ჩვენს მერე დაამთავრე სკოლა, რა ერქვა იმ პიონერს, ბიჭმა რომ გაწირა?

კ ა რ ლ ო. პავლიკ მოროზოვი.

ც ო ტ ნ ე. რაც შეეხება იმას, ეუშინდელ გაზეთში რომ ეწერა, ჩემი ხნის ახალგაზრდამ მის ამხანაგს დანა გაუყარაო, იმ გაზეთში ისიც ეწერა, თქვენი ხნის კაცმა ერთი მილიონი რომ შეჭამა, ნუ წამოვკრავთ ახალგაზრდობას ასე უბრალოდ ხელს. რაც თქვენ ხელი აგიწევიათ, ვიწონებთ და ვესალმებითო, და მერე ის ხელი თავში გირტყამთ, ყველა იმ შეცდომისა და დანაშაულის გამოსწორებას სამი თაობა არ ეყოფა, ალბათ.

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. ცოტნე, ბიძიკო, შენ თუ გასალანძღავად მოგვიწვიე აქ...

ც ო ტ ნ ე. არა, გალაქტიონ ბიძია, მე ჭკუის საკითხავად მოგიწვიეთ, თუნდაც იმიტომ, რომ აღარ გავიმეორო თქვენი შეცდომები, სწორია, ბევრი რამ ჯერ კიდევ არ ვიცი მე და თქვენი იმედი მაქვს, ამიტომ, პირველ რიგში, გულახდილობა გვჭირდება ჩვენ, სხვანაირად საქმე არ გამოგვივა, მაპატიეთ, მაგრამ მინდა შეგახსენოთ, უმეტესობა გამგეობის წევრები ხართ. მაგრამ მაინც განზე უდგეხართ სოფელს, განაწყენებულები, ანკეტებში სოციალურ წარმოშობად ყველას „გლეხი“ გიწერიათ, გლეხკაცობას კი თაკილობთ. თოხი და ბარი რომ არ დაიკავოთ ხელში, საგანგებოდ ქირაობთ ხალხს, რომ თქვენი საქმე აკეთონ კოლმეურნეობაში. გამიგონია, კინოშიც მინახავს, კულაკები ცხოვრობდნენ ასე.

ს ა მ ს ო ნ ი. მამაშენია, ბიჭო, ეს...

ც ო ტ ნ ე. ამიტომ მე წინადადება შემომაქვს...

სცენაზე თავჩარგულმა ევტიხიმ თავი ასწია.

ე ვ ტ ი ხ ი. არა, მე მაქვს წინადადება... დამტოვოთ ცოტა ხნით ამ ბიჭთან მარტო.

მ ი რ ი ა ნ ი. ევტიხი, ჩვენ შენი დაბარებული არა ვართ აქ.

(ევტიხი ცოტნეს მიაჩერდა, მან მზერას ვერ გაუძლო)

ც ო ტ ნ ე. თავისუფალი ბრძანდებით, გმადლობთ.

(გალაქტიონი, სამსონი, მირიანი, ანდრო და კარლო გაღიან).

ე ვ ტ ი ხ ი. რა ამბავში ხარ, ბიჭო, შენ? (ცოტნე დუმს) რანაირად იქცევი? უფროსნა და უფროსს ველარ არჩევ უკვე შენ?

ც ო ტ ნ ე. ეს მე უნდა გითხრათ თქვენ.

ე ვ ტ ი ხ ი. რა უნდა გვითხრა?

ც ო ტ ნ ე. ის, რომ ვერაფრით ვერ მოგინელებიათ, რომ ამ სკამზე თქვენ მაგივრად ახლა თვრამეტი წლის კაცი ზის.

ე ვ ტ ი ხ ი. კაცი კი არა, ღლაპი ხარ შენ!

ც ო ტ ნ ე. მამა!

ე ვ ტ ი ხ ი. ღლაპი და უზრდელი!

ც ო ტ ნ ე. ხმას ნუ უწევ, ხალხია ამ კარს იქეთ.

ე ვ ტ ი ხ ი. რაკი გაბრიყვდა ხელმძღვანელობა და ეს ადგილი განდო, ჭკუას მოუხმე, გაფრთხილებ მე შენ, სასაცილოდ და თითის მოსაშვერებლად ნუ გახდი ჩემს ოჯახს.

ც ო ტ ნ ე. მე კი მეკონა, თავს მოიწონებდი ჩემით.

ე ვ ტ ი ხ ი. ჯერჯერობით თავს ჭრი საკუთარ მამას.

ც ო ტ ნ ე. მე სხვანაირად არ შემეძლო.

ე ვ ტ ი ხ ი. აქ რომ ახლა ხალხი იყო, საბოლოოდ მაინც მათი ჭკუით და მათი იმედით უნდა უხელმძღვანელო საქმეს, იცოდე ეს შენ.

ც ო ტ ნ ე. აქამდე ასე ვფიქრობდი, მაგრამ ვატყობ. მე თქვენი ჭკუა და რჩევა არ გამომადგება.

ე ვ ტ ი ხ ი. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. იმიტომ, რომ თქვენმა ჭკუამ აქამდე მიიყვანა სოფელი.

ე ვ ტ ი ხ ი. ყველაფერი ეს ჩვენ გვბრალდება, არა?

ც ო ტ ნ ე. აბა, ვის?

ე ვ ტ ი ხ ი. მეც, რა თქმა უნდა (ცოტნე დუმს). იქნებ შენ ჩვენს პატიოსნებაში გეპარება ეჭვი? ჰო, თქვი, ნუ გერიდება.

ც ო ტ ნ ე. კაცი ვერ გაიგებს, ისეა ერთმანეთში არეული შეცდომა და დანაშაული. ესეც დასადგენია, სხვათა შორის.

ე ვ ტ ი ხ ი. პროკურორობასაც იწყებ?

ც ო ტ ნ ე. მამა, მე ძალიან გთხოვ, დავამთავროთ, ამაზე სახლში ვილაპარაკოთ, ხომ ხედავ, გელოდებიან.

ე ვ ტ ი ხ ი. კარგი, მე წავალ, მხოლოდ ბინამდე... (ქამრის შეხსნა დაიწყო)

ც ო ტ ნ ე. მამა, რას შვრები?

ე ვ ტ ი ხ ი. ახლავე შეიტყობ...

(ევტიხი ცოტნესთან მივიდა და ქამარი გადაუჭირა)

ც ო ტ ნ ე. მამა!

ე ვ ტ ი ხ ი. ეს დღევანდელი კრებისათვის... ეს კიდევ, მე რომ ყალბი ცნობა გავეცი, იმისათვის... ესეც შენი პროკურორობისათვის...

ც ო ტ ნ ე. მამა...

(ცოტნე ცდილობს გაექცეს დარტყმებს, მაგრამ, რა თქმა უნდა, მამას ხელის შებრუნებას ვერ უბედავს. კარი ოდნავ გაიღო, იამზეს შეშინებული სახე გამოჩნდა და ისევ მიიხურა)

ე ვ ტ ე ხ ი. დანარჩენს სახლში რომ მობრძანდები, მაშინ დაგიმატებ (ევტიხიმ ქამარი შეიკრა და გარეთ გავიდა. ხელებში თავჩარგული ცოტნე მაგიდას დაეყრდნო და, ალბათ, ტკივილზე უფრო წყენისა და სიბრაზისაგან ატირდა. კარი ისევ გაიღო, ამჯერად იამზე შემოვიდა.

ი ა მ ზ ე. ცოტნე...

(ცოტნემ თავი ასწია, გამოერკვა)

ც ო ტ ნ ე. რა იყო?

ი ა მ ზ ე. რა მოხდა აქ?

ც ო ტ ნ ე. ისმოდა?

ი ა მ ზ ე. ისმოდა.

ც ო ტ ნ ე. ვინ იყვნენ იქ?

ი ა მ ზ ე. ყველა...

ც ო ტ ნ ე. ვინ ყველა?

ი ა მ ზ ე. ისინი... ყოფილი თავმჯდომარეები, ჩვენებიც.

ც ო ტ ნ ე. ესე იგი, ყველაფერი...

(ტელეფონის ზარი, ცოტნემ ანიშნა და იამზემ ყურმილი აიღო).

ი ა მ ზ ე. გისმენთ, დიახ. ახლავე, ბატონო... (დამფრთხალმა ყურმილს ხელისგული დააფარა) გავაშელია, შენ გკითხულობს.

(ცოტნემ ყურმილი გამოართვა)

ც ო ტ ნ ე. დიახ, გამარჯობათ, პატივცემულო არჩილ, დიახ... (შეყოყმანდა) კარგად მიმიღეს... (უსმენს) მესმის, დიახ, აუცილებლად, გმადლობთ, ნახვამდის. (ყურმილი დადო).

ი ა მ ზ ე. რაო?

ც ო ტ ნ ე. როგორ მიიღესო, კარგად-მეთქი. რამე ჩომ არ გჭირდებაო? მინდოდა, მეკითხა, პირველსავე დღეს გალახული თავმჯდომარე თუ გამოდგება თავმჯდომარედ-მეთქი, ვერ ვუთხარი.

ი ა მ ზ ე. მამაა შენი..

ც ო ტ ნ ე. ამიტომ გალახულად არ ჩავითვლები. გავაშელმა ისიც მითხრა, მთავარია იყო ობიექტური და პრინციპულიო. შენ იცი, რას ნიშნავს ეს? არ იცი. მე კი ვიცი (ტელეფონთან მივიდა, ყურმილი აიღო) რაიონს შემაერთე. (ლოდინი) ცენტრალურია? რაიონის პროკურორი მინდა. (კიდევ ლოდინი) პროკურორი მინდოდა, მე ჯიქეთის კოლმეურნეობის თავმჯდომარე (ლოდინი) გამარჯობათ. დიახ... მე ვარ. ყველაფერი რიგზეა, მხოლოდ ერთი შეკითხვა მაქვს, თანამდებობის პირის ფიზიკური შეურაცხყოფისათვის... რა სასჯელია? ორ წლამდე? (არ მოეწონა). არც თუ ისე სერიოზული... გასაგებია. იყო ასეთი შემთხვევა. დიახ, დღეს მილიციას თქვენ შეატყობინებთ, თუ... გასაგებია. სახელი და გვარი? (შეყოყმანდა). ევტიხი ცოტაძე. ნახვამდის. (ყურმილი დადო).

ი ა მ ზ ე. გადაირიე?

ც ო ტ ნ ე. ასეა საჭირო.

ი ა მ ზ ე. სახლში მისვლა არ გინდა?

ც ო ტ ნ ე. ჰო, სახლში ალბათ აღარ მიმესვლება. (კაბინეტი შეათვალიერა, გვერდის კარი გამოაღო) ეს რა ოთახია?

ი ა მ ზ ე. თავმჯდომარის დასასვენებელი ოთახია, ზოგჯერ სტუმრებიც ათევენ ღამეს.

ც ო ტ ნ ე. აქ ვიცხოვრებ ჯერჯერობით. იცი, შენ რას იზამ, სახლში მიხვალ და ჩემს ნივთებს წამოიღებ, დედაჩემი გამოგატანს.

ი ა მ ზ ე. დეიდა ნატოს რა ვუთხრა?

ც ო ტ ნ ე. უთხარი... ნურაფერს ეტყვი, იგი მიხვდება, რომ მე სხვანაირად არ შემეძლო.

ი ა მ ზ ე. კარგი.

(კარი გაიღო და სწრაფად შემოვიდა ლადო გედენიძე, იამზეს მიაჩერდა, იგი გავიდა)

ც ო ტ ნ ე. სახეზე გატყობ, რომ უკვე ყველაფერი იცი.

ლ ა დ ო. ერთი გამაგებინე, რამ მოგაფიქრებინა, ყოფილი თავმჯდომარეების თანბირის მოწვევა. სწორად არიან ისინი მოხსნილი თუ არასწორად. ავტორიტეტი მა თგანი განაწყენებულია მთავრობაზე, სოფელზე, მთელ ქვეყანაზე.

ც ო ტ ნ ე. სწორედ ამიტომ მოვიწვიე.

ლ ა დ ო. ჩემთვის მაინც გეთქვა.

ც ო ტ ნ ე. ეანგგე არ გითხარი, საკუთარი თავი მინდოდა გამომეცადა, ისინიც.

ლ ა დ ო. მერე, გამოვიდა რამე?

ც ო ტ ნ ე. ასე ერთბაშად არ გამოვა, ის კი ვიცი, რომ ასეთი ხალხი საქმისაგან განზე რომ დგას, თითქოს სოფელი კმაყოფილია, საჭიროა მათი შემორიგება.

ლ ა დ ო. მე მგონი, პირიქით, შენ დღეს ერთი ყოფილი თავმჯდომარე მოიმდურე.

ც ო ტ ნ ე. ესეც გაიგე?

ლ ა დ ო. ეგ საქმე კიდევ როგორ დამთავრდება, ვინ იცის.

ც ო ტ ნ ე. ეს საქმე იმით დამთავრდება, რომ ევტიხი ცოტაძე ორი კვირით ამოყოფს თავს იქ.

ლ ა დ ო. ხუმრობ?

ც ო ტ ნ ე. ალბათ, როგორც პარტორგანიზაციის მდივანმა, რაიკომს უნდა აცნობოთ ამის შესახებ.. მე არ მეწყინება.

ლ ა დ ო. გავაშელი უჩემოდაც შეიტყობს.

ც ო ტ ნ ე. ვნახოთ, ახლა კი საქმეს მივხედოთ (ზარი ღარეკა, შემოსულ იამზეს) შემოვიდნენ.

(იამზე გავიდა)

ლ ა დ ო. ხელს ხომ არ გიშლი?

ც ო ტ ნ ე. პირიქით, თუ იმ ბებრებმა ვერ გამიგეს. ჩვენი ბიჭები ამომიდგებიან მხარში. იცი, რამდენი ახალგაზრდაა სოფელში, არაფრისგამკეთებელი? მარტო შარშან 18-მა დაამთავრა სკოლა, აქედან მხოლოდ სამი მოეწყო, დანარჩენები დაყიალობენ უსაქმოდ, ვითომ ინსტიტუტისათვის ემზადებიან. ამათ უნდა მოვლა, ლადო, მთელი არმიაა, რომ იცოდე.

(ამ ლაპარაკის დროს ცოტნე სკამებს აწყობს ახალგაზრდების მისაღებად, მეორე ოთახიდანაც შემოიტანა სკამები)

ლ ა დ ო. იქნებ კლუბში შევკრებილიყავით?

(კარი ღიება და შემოდის ზაზა, ბადრი, მადონა. უხირხულად იშმუშნებიან. დამფრთხალი იამზეც შემოვიდა, კარი მიიხურა და კედელთან აიტუზა)

ლ ა დ ო. (ღიმილს ვერ იმაგრებს) ეგაა შენი არმია?

ც ო ტ ნ ე. (გაოცებული და გამშრალი) სულ ეს არის? (იამზემ თავი დაუქნია). სხვები სად არიან? (იამზემ მხრები აიჩეჩა) გაიფრთხილე?

ი ა მ ზ ე. ამ დილით მთელი სოფელი მოვიარე. ყველა გავაფრთხილე.

ც ო ტ ნ ე. მერე? (ზაზას) შენ მაგათი კომკავშირის კომიტეტის მდივანი ხომ იყავი სკოლაში?

ზ ა ზ ა. ვიყავი.

ც ო ტ ნ ე. მერე, ასე აღზარდე ისინი?

ბ ა დ რ ი. შენ რომ კარგად გაგზარდა?

ლ ა დ ო. ერთით ნოლი.

ზ ა ზ ა. მე ხომ მოვედი.

ც ო ტ ნ ე. მე, მე... ყველა საკუთარ თავზე ფიქრობთ,

სხვა არაფერი გეხებათ! თქვენს გარშემო რა ხდება, ეს არავის არ გაღელვებთ, ვითომ ეს სოფელი სხვისია!

ბ ა დ რ ი. რას გვიყვირი, რომ გვიყვირი, ბოლოს და ბოლოს, მე სულ არა ვარ შენი კოლმეურნეობის წევრი.

ც ო ტ ნ ე. მე ვყვირი. ლადო, მითხარი, თუ ძმა ხარ, ეე ახლა ვყვირი?

ლ ა დ ო. ცოტა კი აუწიე.

ც ო ტ ნ ე. (ისევ აყვირდა) ჰო, ვყვირი. ეარტი იმისათვის მოვიდოდი აქ, რომ თქვენი ძმაკაცი თავმჯდომარედ დასვეს და გავიკითხავდი, ხომ არაფერი ეშვირს, დახმარება ხომ არ სჭირდება, ვინმე ხომ არ ჩაგრავს. მე შეიძლება თქვენი სახელით და თქვენი იმედით დავჯექი აქ, რომ დავუმტკიცო ამ.. ამ ხალხს, რომ ახალგაზრდობასაც რაღაც შეუძლია. არადა, აღარ მოგბეზრდათ, სულ ჩვენ რომ გვთათხავენ გაზეთებში, კრებებზე. — „ჯიქეთელები კვლავ ჩამორჩნენ". „სანამდე უნდა გაგრძელდეს ასე?" „ორი სოფელი — ორი მაგალითი". (ფანჯარა გამოაღო) მეორე მაგალითი კი აგერაა, ყურის ძირში, წყალგაღმა. ვითომ ჩირგვეთში სხვანაირი ხალხი ცხოვრობდეს და სხვა მიწაწყალი ჰქონდეთ. ყველაფერში ჩვენზე წინ არიან, ყოველთვის ისინი გამოდიან გამარჯვებული.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. არც ასეა საქმე.

ც ო ტ ნ ე. ვითომ გვიჯობნია ოდესმე?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. აბა, არა.

ც ო ტ ნ ე. რაღაც არ მახსოვს.

ბ ა დ რ ი. მარადონა იმას გულისხმობს, შარშან ფინალში რომ მოვუგეთ.

ც ო ტ ნ ე. ამას რომ ფეხბურთის მეტი არაფერი ახსოვს. შენ რომ დაიბადე, მამაშენი თურმე სიხარულით კინაღამ გადარეულა, ეს რა მარგალიტი გამიჩნდაო და მარადია დაგარქვა. ესეც არ იკმარე და სამი ბურთი რომ გაიტანე რაიონის პირველობაზე, მარადონა დაირქვი, შენ მეტი ხომ არაფერი გაწუხებს.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ძალიანაც მაწუხებს.

ც ო ტ ნ ე. მაინც რა?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. წელს რომ პირველი შეხვერდა ჩირგვეთელებთან გვაქვს, კარში ვინ ჩადგება?

ც ო ტ ნ ე. ვინც აქამდე იდგა

მ ა რ ა დ ო ნ ა. შენ იდექი.

ც ო ტ ნ ე. (შეაყოყმანდა) მერე?..

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ახლა თავმჯდომარე რომ ხარ?

ც ო ტ ნ ე. (ლადოს გადახედა) შემიშლის ვითომ ხელს?

ლ ა დ ო. ერა მგონია. გავიკითხოთ მაინც.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. თავმჯდომარედ სხვაც გამოდგებოდა, მეკარედ...

ზ ა ზ ა. საქმეა საჭირო. დიდი და საინტერესო საქმე. მხოლოდ ამით შეიძლება ავიყოლიოთ ახალგაზრდობა.

ც ო ტ ნ ე. საქმე იქნება, მაგრამ თქვენ თავს ვინ მოგიყრით.

ბ ა დ რ ი. აფიშა გამოკრავთ, გამოვაცხადოთ, რომ კლუბში გადის ახალი ინდური ფილმი ან დეტექტივი, ვთქვათ, „გასროლა შუაღამის თორმეტ საათზე" თან ადევ თუ მივაწერთ, თორმეტ წლამდე შესვლა აკრძალულია, ყველა მოვა, ჩაკეტოთ კლუბი და ჩავტაროთ კრება.

ლ ა დ ო. ოცდაათიანი წლების მეთოდია. არ გამოდგება.

ბ ა დ რ ი. მაშინ იცით, რა ვქნათ?

ლ ა დ ო. მე ვიცი, რა უნდა ვქნათ (ცოტნეს) მე მივხედავ ამ საქმეს. წამოდით თქვენ ჩემთან.

(ლადო, ზაზა, ბადრი და მარადონა მიდიან)

ც ო ტ ნ ე. მარადონა!

(მარადონა ჩამორჩა)

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ჰო.

ც ო ტ ნ ე. ვთქვათ, მე ვერ ჩავდექი კარში, ვისზე ფიქრობ?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ვანცეტიაზე.

ც ო ტ ნ ე. (ამოიკვნესა) ოი... ჭკუაზე ხარ?..

მ ა რ ა დ ო ნ ა. აბა სხვა ვინ გვყავს?

ც ო ტ ნ ე. სულ რომ გამანთავისუფლონ თავმჯდომარეობიდან, კარში მე ჩავდგები.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. (მხარზე ხელი დაჰკრა) საღამოს სახლში გამოგივლი.

ც ო ტ ნ ე. სახლში არა, აქ ვიქნები.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. კარგად.

ც ო ტ ნ ე. (იამზეს) ბატონ პლატონს სთხოვე.

(იამზე გავიდა. პლატონმა შემოაღო კარები)

პ ლ ა ტ ო ნ ი. თქვენ მეძახდით, ევტიხოვიჩ?

ც ო ტ ნ ე. მე ცოტნე მქვია, ბატონო პლატონ.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. გუშინ ცოტნე გერქვა, დღეს ევტიხოვიჩი ბრძანდები.

ც ო ტ ნ ე. არ გიკვირთ ჩემი თავმჯდომარეობა, ბატონო პლატონ?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. ჩემი ხნის კაცს რა უნდა გაუკვირდეს.

ც ო ტ ნ ე. გჯერათ ჩემი?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. (ყოყმანით) ისე, მაგარი ვაუკაცები მახსოვს მე ამ კაბინეტში. ძველ კანტორაშიც.

ც ო ტ ნ ე. რამდენი წელია ეკონომისტად მუშაობთ?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. თითქმის ორმოცი წელია.

ც ო ტ ნ ე. ორმოც დღეში უნდა შევისწავლო ეს საქმე.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. გაგიჭირდება.

ც ო ტ ნ ე. უნდა გავიჭირვო, თქვენც უნდა შეგაწუხოთ საღამოობით.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. როდის დავიწყოთ?

ც ო ტ ნ ე. დღეიდან. ახლავე.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. საიდან დავიწყოთ?

ც ო ტ ნ ე. დებეტ-კრედიტიდან.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. ჩოთქზე ანგარიში იცი?

ც ო ტ ნ ე. არ ვიცი.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. მაშინ მაქედან უნდა დავიწყოთ (საანგარიშო გამოღლო კარადიდან. ცოტნემ ჯიბიდან პორტატული გამომთვლელი მანქანა ამოიღო)

ც ო ტ ნ ე. ახლა ამით ანგარიშობენ, ბატონო პლატონ.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. (გამოართვა, ფრთხილად შეათვალიერა).რას არ მოიგონებს ადამიანის ტვინი! მაგრამ (საანგარიშოს ხელი დაადო) ეს უფრო საიმედოა.

ც ო ტ ნ ე. შევამოწმოთ, აი, მაგალითად, რამდენ ჰექტარზეა ჯიქეთში ციტრუსები გაშენებული?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. 265 ჰექტარზე.

(მთელ ამ პროცესს ცოტნე მანქანაზე ანგარიშობს, პლატონი საანგარიშოზე)

ც ო ტ ნ ე. აქედან რამდენი ძოლის ხაზოგადიებრივ სექტორზე?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. 140 ჰექტარი.

ც ო ტ ნ ე. ხაკარმიდამოზე?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. 125.

ц о ტ ნ ე. სულ რამდენი ჩავაბარეთ შარშან?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. ათას რვაასი ტონა.

ц о ტ ნ ე. საკოლმეურნეო ფართობიდან?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. 1 370 ტონა.

ц о ტ ნ ე. კერძო სექტორიდან?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. 1 230 ტონა.

ц о ტ ნ ე. რამდენი იქნება ეს პროცენტულად?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. საკარმიდამო სექტორიდან 79, საზოგადოდან კი ოცდაერთი პროცენტი.

ц о ტ ნ ე. აი, სად არის შეცდომა, ბატონო პლატონ.

პ ლ ა ტ ო ნ ი. როგორ გეკადრებათ, ევტიხოვიჩ, ორმოცი წელია ამას ვაჩხაკუნებ. თქვენ სხვა ჯამი მიიღეთ? არა, ნამდვილად ეს თქვენი ნაქნები მანქანა შეცდა. მიჩვენეთ ერთი თქვენი ნაანგარიშევი (გამოართვა ფურცელი, ჩაათვალიერა) ორივეს ერთნაირი ჯამი რომ გვაქვს!

ц о ტ ნ ე. სწორედ ამაშია საქმე, ბატონო პლატონ, მანქანა არ შემცდარა. ჩვენ ვცდებით. ადამიანები ღა ძალიან ხშირადაც.

(შუქი ქრება და ისევ ინთება)

(ავანსცენაზე გამოდის ცოტნე)

ц о ტ ნ ე. ასეთი იყო ჩემი პირველი დღე. ამას მოჰყვა სხვა დღეები და ყოველი მათგანი ჩემთვის იყო არაჩვეულებრივი თავისი სიახლით, სიძნელით, პატარ-პატარა სიხარულითაც. სოფელი თანდათან ეჩვეოდა, თითქოს აღარც უკვირდა თვრამეტი წლის კაცის თავმჯდომარეობა, მაგრამ მე სწორედ ეს მაწუხებდა, რომ მათთვის გავხდი ჩვეულებრივი თავმჯდომარე, ჩემს წინამორბედებზე ცოტათი უკეთესი ან ცოტათი უარესი. ჯიქეთი და ჯიქეთელები, ჯერჯერობით, ვერავითარ სიახლეს ვერ გრძნობდნენ. სოფელი ძველებურად ცხოვრობდა. ამის გამო თითქოს დამცინავ საყვედურსაც ვხედავდი მათ გამოხედვაში, გავაშელთან შეხვედრის ღროსაც ვგრძნობდი ამას. მაგრამ მე ველოდებოდი და ეს დღეც დადგა, როცა გამგეობის სხდომაზე იხილებოდა, თუ როგორ უნდა გვეცხოვრა და გვემუშავა მომავალი ხუთი წლის მანძილზე.

(ნათდება სცენის სიღრმე, კვლავ თავმჯდომარის კაბინეტი, მიმდინარეობს გამგეობის სხდომა. აქ არიან ცოტნე ცოტაძე, ლადო გედენიძე, პლატონი, გალაქტიონი, ანდრო, მირიანი, სამსონი, კარლო, ზაზა, ვარდო, კიდევ რამდენიმე კაცი, იამზე ოქმს წერს)

ლ ა დ ო (აგრძელებს დაწყებულ სიტყვას) ვფიქრობ, ყველაფერი ნათელია, ამხანაგებო, თითქმის ყველამ გამოთქვა აზრი, ზოგიერთები, მართალია, ეჭვობენ ყველა ამ დავალების შესრულებას, რადგან მატება საგრძნობლად თვალსაჩინოა, მაგრამ თქვენ კარგად იცით, რომ რაიონის ხელმძღვანელობა დღეს ჩვენს სოფელს მეტ ყურადღებას აქცევს და, ალბათ, გამოვთქვამ საერთო აზრს, თუ ვიტყვი, რომ ჯიქეთელები არ შეარცხვენენ თავს. სხვა აზრი ხომ არ არის?

ა ნ დ რ ო. ნუღარ ვკარგავთ დროს, ლადო. ვუყაროთ ბარემ კენჭი და გაგვიშვიო სახლებში, ხვალაც გველის კრება.

ლ ა დ ო. მაშინ თავმჯდომარესაც მოვუსმინოთ და გავიტანოთ ჩვენი ღადგენილება საერთო კრებაზე.

ц о ტ ნ ე. (წამოდგა) ვის არის მოსმენა, რომ მოწონებულ იქნას ჩვენი კოლმეურნეობის ხუთწლიანი გეგმა და იგი ხვალ დასამტკიცებლად წარვუდგინოთ საერთო კრებას? (ყველამ აწია ხელი) ვინ არის წინააღმდეგი? (ცოტნემ შეკრებილთ მზერა მოავლო და, ბატონ თვითონ ასწია ხელი, მაგრამ ამისთვის ყურადღება არავის მიუქცევია.)

ლ ა დ ო. (იამზეს) ჩაწერე — ერთხმად.

(სხდომის მონაწილენი წამოიშალ[illegible] სამსონმა ხელაწეული ცოტნე შეამჩნია).

ს ა მ ს ო ნ ი. მთლად ერთხმად რომ არ გამოდის ეს საქმე, ლადო?..

ლ ა დ ო. ალბათ, შენ იქნები წინააღმდეგი, სამსონ.

ს ა მ ს ო ნ ი. მე რომ ვიყო, რა გიჭირთ...

(ახლა ყველამ დანახა ხელაწეული თავმჯდომარე, რამაც ბუნებრივია, გაოცება გამოიწვია)

ლ ა დ ო. რას ნიშნავს ეს?

ц о ტ ნ ე. ეს იმას ნიშნავს, რომ მე წინააღმდეგი ვარ.

ლ ა დ ო. კი მაგრამ... გამაგებინე, რისი წინააღმდეგი ხარ?

ц о ტ ნ ე. აი, ამ გეგმის, რომელიც ჩვენ დღეს ასე ერთსულოვნად [illegible] და დარწმუნებული ვარ, [illegible], საერთო კრებაზე, ასე ერთსულოვნად მიიღებენ.

ლ ა დ ო. შენ რომელიმე მუხლის წინააღმდეგი ხარ თუ...

ц о ტ ნ ე. მთლიანად ვარ წინააღმდეგი, თავიდან ბოლომდე, [illegible] მიმაჩნია, რომ ეს გეგმა საერთო კრებაზე არ [illegible] გავიტანოთ.

(ხალხი ალოჩქოლდა).

ლ ა დ ო. ყურადღება... დაწყნარდით... (ცოტნეს) შენ რა, სერიოზულად ამბობ ამას?..

ц о ტ ნ ე. რა თქმა უნდა.

ლ ა დ ო. წინადადება შემომაქვს, გამგეობის სხდომა გადაიდოს.

(ისევ ჩოჩქოლი ატყდა)

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. რატომ უნდა გადაიდოს, ლადო?

კ ა რ ლ ო. მე მგონი, ახლა იწყება ნამდვილი სხდომა.

მ ი რ ი ა ნ ი. მოვუსმინოთ თავმჯდომარეს.

ლ ა დ ო. შენ სხვა წინადადება გაქვს?

ц о ტ ნ ე. მაქვს. მაგრამ ჯერ მინდა ვუპასუხო კითხვებს, ჩემი თავმჯდომარეობის პირველსავე დღეს რომ დამისვა გამგეობის ზოგიერთმა წევრმა.

ა ნ დ რ ო. შენი კითხვები იყო, სამსონ.

ს ა მ ს ო ნ ი. მე აღარც კი მახსოვს, ევტიხოვიჩ.

ц о ტ ნ ე. მე მახსოვს, ბატონი პლატონის დახმარებით ზოგიერთ რამეში ვეცადე გარკვევა... არ ვიცი როგორი მოწაფე აღმოვჩნდი...

პ ლ ა ტ ო ნ ი. სხვათა შორის, ძალიან ნიჭიერი.

ц о ტ ნ ე. მაგრამ დავრწმუნდი, კოლმეურნეობის ხელმძღვანელობა, მართლაც არაა პიონერხელმძღვანელობა, თუმცა პიონერხელმძღვანელობაც არაა მთლად ადვილი საქმე. იმაშიც დავრწმუნდი თანდათან, რომ ამისათვის მარტო ის არ კმარა, რომ გაერკვე დებეტ-კრედიტში, საბრუნავი სახსრების, პროდუქციის თვითღირებულების საიდუმლოებაში, როცა მოვინდომე უფრო ღრმად ჩავწვდომოდი ჩვენი ცხოვრების და საქმიანობის ავ-კარგს, თვითონ გამიჩნდა უამრავი კითხვა. ჩემთვის ამოუხსნელი და ერთი ასეთი კითხვით ახლა მინდა მოგმართოთ თქვენ.

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. კონკრეტულად ვის?

ц о ტ ნ ე. ყველას, საკუთარ თავსაც.

ლ ა დ ო. (თანდათან ნერვიულობს) იქნებ ჯერ იმ სა-

კითხის განხილვა დაგვემთავრებინა, რისთვისაც შევიკრიბეთ და მერე ჩაგვეტარებინა ეს ვიქტორინა თუ კითხვა-პასუხის საღამო.

ოტნე. მე სწორედ ამ კითხვით მინდა განვაგრძო ჩვენი დღევანდელი საუბარი.

ლადო. თუკი ამას რაიმე კავშირი აქვს დღევანდელ საკითხთან.

ოტნე. პირდაპირი, ლადო, პირდაპირი.

(ოტნემ მაგიდიდან აიღო დაგრაგნილი ქაღალდი და კედელზე გააკრა. მასზე რაღაც ხატია)

გალაქტიონი. ზაზა, ბიძიკო, შენ თვალს გიჭრის, რაა ეს, თუ იცი?

კარლო. ეს, გალაქტიონ, ჯიქეთზე დამიზნებული რაკეტების განლაგების რუკაა, ალბათ.

ანდრო. დელფინარიუმის პროექტია. მეცნიერებს დაუმტკიცებიათ, ჯიქეთში კარგად იხარებს დელფინებიო.

ოტნე. ეს ჩვენი სოფლის ერთ-ერთი პატარა კუთხეა, აი, ეს ღობეა შუაში. აქეთ მხარეს ერთი ოჯახის საკარმიდამოა. იქეთ — საკოლმეურნეო, სწორედ ამ ღობესთანაა ძაღლის თავი დამარხული.

გალაქტიონი. ღობეების მოშლას ხომ არ აპირებ, ევტიხოვიჩ?

სამსონი. ნამდვილად საკარმიდამო ნაკვეთების ჩამორთმევა იწყება და ეს ამბავი ჯიქეთიდანაა დაგეგმილი.

კარლო. რაღაცით ხომ უნდა ვიყოთ პირველები.

(ხმაური ატყდა)

მირიანი. მოვუსმინოთ ბოლომდე ამ ადამიანს.

ოტნე. ღობე რომ მოიშალოს და საკარმიდამო ნაკვეთი საზოგადო გახდეს, კოლმეურნეობა ნამდვილად იზარალებს.

სამსონი. ვითომ?

ოტნე. თვითონ განსაჯეთ, აი, ამ ოჯახმა საკარმიდამო ნაკვეთიდან, თავისი პირადი ბაღიდან, შარშან ჩააბარა ათი ტონა ციტრუსის ნაყოფი, ხოლო ღობის გადაღმა ამავე ფართობიდან კოლმეურნეობამ სამი ტონაც ვერ მოიწია. და ეს არა მარტო შარშან, ასეა ყოველწლიურად.

კარლო. ხვდებით ახლა, სად უკაკუნებს ჩვენი თავმჯდომარე?

სამსონი. ერთი ეს მითხარი, ევტიხოვიჩ, ვისი ოჯახია ეს?

სანდრო. რაღაც შენსას ჩამოგავს, საძსონ.

ოტნე. ჩემი სახლია.

გალაქტიონი. ოტა უხერხული ხომ არაა, ევტიხი აქ არ გვესწრება და...

ოტნე. აქ უხერხული არაფერია, ორც დასამალავი, მე ამერიკა არ აღმომიჩენია, ამის დანახვას და დანგარიშებას არც მიკროსკოპი სჭირდება და არც მეცნიერული ანალიზი, ოთხი კლასის მათემატიკაც საკმარისია ამისათვის, გთხოვთ, ბატონო პლატონ.

(პლატონი წამოდგა)

პლატონი. ერთი სიტყვით, მდგომარეობა ასეთია, ამხანაგებო, ჩვენთან ციტრუსი გაშენებულია 265 ჰექტარზე. მთლიანად აქედან საკარმიდამო ნაკვეთზე მოდის 125 ჰექტარი, ე. ი. ნახევარზე ნაკლები, მიუხედავად ამისა, სწორედ ამ პირადი სექტორიდან შარშან ჩაბარდა თითქმის ორჯერ მეტი მოსავალი. პროცენტული შეფარდება ასეთია 79 — 21-ზე.

ანდრო. ახალი ამბავი!

კარლო. ვიცით ეს ჩვენ.

ოტნე. საქმეც ისაა, რომ ყველამ ვიცოდა, მხოლოდ ვიცით და მეტი არაფერი.

გალაქტიონი. ასე მოდის ეს — რამდენი-ხანია.

ოტნე. ამიტომ მე მინდა გკითხოთ თქვენ, ჩემზე უფროსებს და გამოცდილებს, ნორმალურია თუ არა ეს, რომ (რუკასთან მივიდა) ამ ღობის გადაღმა მიწას შეუძლია მოგვცეს სამჯერ-ოთხჯერ მეტი, ჩვენ კი ამაზე უარს ვამბობთ ათეული წლების განმავლობაში.

ლადო. მარტო ჯიქეთში ხომ არაა ასეთი მდგომარეობა, ასეა წყალგაღმაც, რაიონის ყველა სოფელში, რესპუბლიკაშიც და ახლა ყველაფერს ნუ დავიბრალებთ, საკუთარი ცოდვებიც გვეყოფა.

ოტნე. მარტო ჯიქეთში რომ იყოს ასეთი მდგომარეობა, ეს შეიძლება სათქმელადაც არ ღირდეს, მაგრამ მისი ჩარჩოები, თქვენ ჩემზე უკეთესად იცით, გაცილებით ფართოა და ამიტომ უფრო სეროზულიც

ლადო. ჩვენ დღეს ვიხილავთ სხვა საკითხს.

ოტნე. ჩვენ ოქროსმაძიებლებივით ვრეცხავთ ტონობით ქვიშას, რომ ოქროს ნამცეცი აღმოვაჩინოთ, როცა აქვე, ჩვენს გვერდით, დევს ოქროს ზოდები და მას ვერ ვამჩნევთ.

ლადო. შენ მაინც რას გვთავაზობ?

ოტნე. უარი ვთქვათ ზემოდან დაშვებულ ხუთწლიან გეგმაზე და ხვალინდელ კრებას განსახილველად წარვუდგინოთ უფრო პერსპექტული და მომგებიანი პროგრამა, მეორე...

ლადო. მე მგონი სხვა მუხლების წაკითხვა საჭირო აღარაა.

გალაქტიონი. რატომ, ლადო?

ლადო. იმიტომ, რომ პირველივე წინადადება ყოვლად მიუღებელია, ეს გეგმა დამტკიცებული და რეკომენდირებულია ხელმძღვანელობის მიერ, გამომდინარეობს საერთო-საკავშირო, რესპუბლიკური რაიონული გეგმებიდან და ჩვენ მასზე უარის თქმის უფლება არა გვაქვს.

ოტნე. ჩვენ ამის უფლებას გვაძლევს წესდებაც და ცხოვრებაც.

ლადო. სახელმწიფო გეგმა ჩვენთვის კანონია.

ოტნე. ჩვენ საქმეს ხომ არ გავურბივართ, ლადო. პირიქით, გვინდა დავამტკიცოთ, რომ მეტი შეგვიძლია, რადგან მიწამ დაამტკიცა ეს, უპირველეს ყოვლისა. მიწა კი ადამიანზე გონიერია, მაგრამ ჩვენ არ გვინდა ეს დავინახოთ.

ლადო. ხელმძღვანელობა ამას ჩვენზე უკეთესად ხედავს, სხვათა შორის, ბევრჯერაც თქმულა ამის შესახებ.

ოტნე. მაგრამ ტრიბუნიდან ნათქვამი სიტყვა ოდესღაც საქმედ ხომ უნდა იქცეს?

ანდრო. ჩვენ რა გვევალება ვიცოდეთ, ერთი?

კარლო. გაგვაცანი სხვა მუხლებიც.

ოტნე. თუ თვითეული ჩვენგანი შეისისხლხორცებს ამ აზრს, რომ ასეთი მდგომარეობა არ გვეკადრება, ასეთნაირად ცხოვრება აღარ შეიძლება, უნდა დავამტკიცოთ კიდეც ეს.

გალაქტიონი. როგორ დავამტკიცოთ ეს?

ოტნე. ჯიქეთში მიწის ყოველი მტკაველი ერთნაირ მოსავალს უნდა იძლეოდეს.

ანდრო. ზღაპარია ეს.

მ ი რ ი ა ნ ი. რომელი საუკუნისათვის გეგმავ ამას, ევტიხოვიჩ?

ც ო ტ ნ ე. შვიდ-რვა წელიწადში უნდა მივაღწიოთ ამას.

კ ა რ ლ ო. არაა ეს ადვილი საქმე .

ც ო ტ ნ ე. ვიცი, რომ არაა ადვილი. აი, ამისათვის უნდა ვთქვათ უარი გეგმაზე, რომელსაც დღეს ვიხილავთ. სამაგიეროდ, მთელი ჩვენი აზრი და მეცადინეობა იქეთ უნდა წარვმართოთ, რომ შვიდ-რვა-ათ წელიწადში, სამაგიეროდ, ერთი ორად, უფრო მეტად ავანაზღაუროთ, რასაც ახლა მოვაკლებთ ქვეყანას, ამიტომ გთავაზობთ, ხვალინდელ კრებას წარვუდგინოთ ახალი გეგმა და ამასთან დაკავშირებით შემუშავებული ღონისძიებები, რომელთაც ბატონი პლატონი გაგაცნობთ.

ლ ა დ ო. ჩვენი თავმჯდომარის განცხადება მე არასერიოზულად მიმაჩნია, ხოლო მისი იდეა... მეტი რომ არაფერი ვთქვა, არარეალურად.

(ხალხი ისევ ამბორდა. გარკვევით არც ისმის თუ რას ელაპარაკებიან ერთმანეთს ცოტნეს იდეის მომხრენი და მოწინააღმდეგენი, სამსონი ცდილობს სიტყვის თქმას.)

ს ა მ ს ო ნ ი. ვითხოვ სიტყვას (მას ყურს არავინ უგდებს) შეიძლება ერთი სიტყვა. (მას ყურს არავინ უგდებს) ხალხო, მათქმევინებთ თუ არ მათქმევინებთ სიტყვას?

(კვლავ ყურადღება რომ არავინ მიაქცია, სამსონმა ჯიბიდან პატარა პისტოლეტი ამოიღო. ამან იმოქმედა, სიჩუმე ჩამოწვა. ყველა გაოცებით მიაჩერდა სამსონს)

კ ა რ ლ ო. ამისათვის თავს იკლავ, შე კაცო?

ს ა მ ს ო ნ ი. ხომ ვარ მე გამგეობის წევრი, მაქვს თუ არა სიტყვის უფლება?

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. გაქვს, სამსონ, როგორ არა გაქვს, მხოლოდ ეს რევოლვერი შეინახე, თუ კაცი ხარ!

ს ა მ ს ო ნ ი. მირიან, კაი სიგარეტი იცი შენ. (მირიანს სიგარეტი გამოართვა, პისტოლეტ-სანთებელათი მოუკიდა, გააბოლა) ესე იგი, მაძლევთ სიტყვას?

ც ო ტ ნ ე. ბრძანეთ, ბატონო სამსონ.

კ ა რ ლ ო. მაგი შენ სასარგებლოდ არაფერს იტყვის, ევტიხოვიჩ.

მ ი რ ი ა ნ ი. ნუ ამყრალდები შენებურად.

ს ა მ ს ო ნ ი. ვუყურებ ახლა მე ამ ბიჭს... მაპატიე, ევტიხოვიჩ, დღეს რატომღაც ასე მინდა გიწოდო და თან გითხრა, რომ მშურს ახლა მე შენი... ალბათ, ამათაც, ვინც შენამდე ყველა ყოფილა თავმჯდომარედ, აი იმ პირველ დღეს რომ შეგვკრიბე...ვერ გამოგვივიდა მაშინ ის შეხვედრა და, თუ გინდა, ბოდიშსაც მოვიხდი ამ ხალხის წინაშე.

ც ო ტ ნ ე. როგორ გეკადრებათ, ბატონო სამსონ...

ს ა მ ს ო ნ ი. არ დამვიწყებია, პატარა გამოცდასავით რომ მოვუწყეთ მაშინ ერთმანეთს, მე ცოტა ინტერესიანი კაცი ვარ, შენ რომ იმ დღეს კითხვები დაგვისვი, დავიმახსოვრე და ჩვენი რაიონის ბიბლიოთეკაში რომ ვერ აღმოვაჩინე პასუხები, თბილისში ჩავედი და საჯარო ბიბლიოთეკაში ჩავჯექი მთელი დღე... ალბათ, ვისაუბრებთ ჩვენ ამაზე უფრო მოხერხებულ დროს, მაგრამ ეს არაა მთავარი. მთავარი ის არის, რომ შენ დღეს პასუხი გაგვეცი ყველაზე მთავარ შეკითხვაზე და კარგი გაგებით, რა თქმა უნდა, ადამიანურად, ცოტა გაშურს კიდეც შენი, რადგან ყოველ ჩვენგანს ულიტინებდა ეს აზრი თავის დროზე გულსა და ტვინში, მაგრამ ან ჭკუა არ გვეყო ამისათვის, ან გამბედაობა და ამიტომაა, ალბათ, ასე რომ ფრთხილობს ჩვენი ლადო, ამისათვისაა იგი სწორედ პარტკომის მდივანი, მე კი ჩემდა თავად, ორივე ხელი ამიწევია თანხმობის ნიშნად და მიგულე შენს თანამოაზრედ ამ საქმეში, მირიან, მომეცი კიდევ შენი კაი სიგარეტი ერთი.

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. საბსონი ხარ, ბაკლ- შენ?

ა ნ დ რ ო. ხდება თურმე სასწაულები ამ ქვეყანაზე!

ლ ა დ ო. გამაგებინეთ ერთი, მაინცა და მაინც, ჯიქეთიდან უნდა დაიწყოს ეს რევოლუცია?

ა ნ დ რ ო. რითი ვართ ვითომ სხვებზე ნაკლები!

კ ა რ ლ ო. ერთი ჩვენც გამოვჩნდეთ ხალხში!

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. უყარე კენჭი, ევტიხოვიჩ.

ზ ა ზ ა. მეც მინდა ვთქვა სიტყვა.

ა ნ დ რ ო. კი მოვუელით, ბიძიკო, უშენოდ ამ საქმეს ჩვენ.

ზ ა ზ ა. მეც ხომ ვარ გამგეობის წევრი?

მ ი რ ი ა ნ ი. ვათქმევინოთ სიტყვა კომკავშირს.

ზ ა ზ ა. ჩვენი სოფლის ახალგაზრდობის სახელით (გულის ჯიბიდან ოთხად გადაკეცილი ფურცელი ამოიღო) აი. ამ ოცდაექვსი... უკაცრავად.. (ფურცელი გაშალა, შიგ ჩაიხედა) ოცდახუთი ახალგაზრდის სახელით ვიწონებ ამ იდეას, თუკი თქვენ გჯერათ ამისა, რაც ახლა ცოტნემ... ჩვენმა თავმჯდომარემ თქვა, მაშინ ჩვენ დაგვავალეთ ეს საქმე, მოგვეცით ნაკვეთები და დაგიმტკიცებთ, რომ ეს შესაძლებელია, რაიონის ახალგაზრდობასაც მივმართავთ მოწოდებით.

ა ნ დ რ ო. ყველაფერი გასაგებია. თავმჯდომარე, ვუყაროთ კენჭი!

ლ ა დ ო. რამდენჯერ უნდა ვუყაროთ კენჭი ერთსა და იმავე საკითხს? მე კვლავ შემომაქვს წინადადება, შევწყვიტოთ დღევანდელი სხდომა და ხვალინდელი კრებაც გადავდოთ.

ც ო ტ ნ ე. რატომ, ლადო?

ლ ა დ ო. იმიტომ, რომ ეს მარტო სამეურნეო კი არა, პოლიტიკური საკითხიცაა და ხელმძღვანელობას უნდა შევუთანხმდეთ.

(ამან იმოქმედა, სხდომის მონაწილენი შეიშმუშნენ, ერთმანეთს გადახედეს)

კ ა რ ლ ო. რა თქმა უნდა. შეთანხმებაა საჭირო.

მ ი რ ი ა ნ ი. რამე შეცდომა არ დავუშვათ, ხალხო.

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. ევტიხოვიჩ, ხელმძღვანელობამ იცის ამის შესახებ?

ც ო ტ ნ ე. (მცირე ხნით შეყოყმანდა) იცის...

ლ ა დ ო. ვინ იცის?

ც ო ტ ნ ე. ყველამ... აღმასკომმა, რაიკომმა...

ლ ა დ ო. გავაშელმა?

ც ო ტ ნ ე. გავაშელმაც იცის.

(ლადომ ხელები გაშალა, მხრები აიჩეჩა და დაჯდა, კარი ფრთხილად გაიღო და ინდიკო გამოჩნდა, რაღაც ანიშნა იამზეს, ალბათ, კრება როდის მთავრდებაო, თავმჯდომარესთან მაქვს საქმეო, მაგრამ იამზემ ასევე მუნჯურად ანიშნა, ჯერ არაო და ინდიკომ კარები მიიხურა)

გ ა ლ ა ქ ტ ი ო ნ ი. რას ერჩი, ცოდნია უფროსობას.

მ ი რ ი ა ნ ი. ვამბობდი მე, ხელმძღვანელობამ რაღაც დიდი დავალებით გამოგზავნა თავმჯდომარედ ეს ბიჭი-მეთქი.

ს ა მ ს ო ნ ი. თქვენ რომ იცოდეთ, ეს ამბავი თბილისშიც იქნება შეთანხმებული.

კ ა რ ლ ო. პლატონ, მოგვახსენე ერთი, რა შეიმუშავეთ ამ საქმესთან დაკავშირებით?

პ ლ ა ტ ო ნ ი. (წამოდგა, ფურცლები გაშალა) ამისათვის, რომ უახლოეს შვიდ რვა წელიწადში საზოგადო

ებრივ სექტორში მკვეთრად გაიზარდოს ციტრუსოვანთა მოსავლიანობა...

(იამზე მივიდა ცოტნესთან)

ი ა მ ზ ე. როგორ ჩავწერო ოქმში?

ც ო ტ ნ ე. რა უნდა ჩაწერო?

ი ა მ ზ ე. რომ ეს... რაზედაც შენ ილაპარაკე, შეთანხმებულია ყველასთან, აღმასკომთან, რაიკომთან, არჩილ გავაშელთან.

ც ო ტ ნ ე. (ჩაფიქრდა) ასე ჩაწერე: „კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ ცოტნე ცოტაძემ განაცხადა, რომ ყოველივე ეს შეთანხმებულია ხელმძღვანელობასთან, ამხ. გავაშელთან."

ი ა მ ზ ე. კარგი.

(იამზე მაგიდას მიუჯდა. სცენის სიღრმე თანდათან ბნელდება. ცოტნე გამოდის ავანსცენაზე)

ც ო ტ ნ ე. არჩილ გავაშელმა კი, რა თქმა უნდა, ამის შესახებ არაფერი იცოდა, ახლაც არ ვიცი, რატომ მოვიგონე ეს? ალბათ იმიტომ, რომ შევშინდი, უამისოდ არ დამიჭერდნენ მხარს, არა, მხარს მაინც დამიჭერდნენ. მე ეს ვიგრძენი საერთო კრებაზე. ეს იყო საოცარი კრება. დარბაზში ტევა არ იყო, ხალხი იდგა ფეხზე გასასვლელებში, დერეფანში, ეზოში... მართალი გითხრათ, მე არ მოველოდი ასეთ ერთსულოვნებას. რამ გამოიწვია ეს? ალბათ საქმემ, ახალმა, საინტერესომ და ყველასათვის სასარგებლო საქმემ. თუმცა არა მარტო ამან, ალბათ იმანაც, რომ ეს საქმე იწყებოდა ყველასგან მივიწყებულ ჯიქეთში და სოფელს ეამაყებოდა პირველობა, თავის გამოჩენა. მაგრამ არჩილ გავაშელმა ხომ ამის შესახებ არაფერი იცოდა. რა მოხდება ხვალ?

(სცენის სიღრმე ნათდება, კვლავ თავმჯდომარის კაბინეტი, ცოტნეს სავარძელში სძინავს. უკვე დღეა, მაგრამ ოთახში ელექტრონი ანთია. კარი ფრთხილად შემოაღო იამზემ, შუქი გამორთო, მაგიდაზე გადაბეჭდილი ფურცლები დააწყო და გასვლა დააპირა, მაგრამ ამ დროს ცოტნემ თვალი გაახილა).

ც ო ტ ნ ე. რომელი საათია?

ი ა მ ზ ე. რვა სრულდება.

ც ო ტ ნ ე. რა ხდება გარეთ?

ი ა მ ზ ე. რა უნდა ხდებოდეს? ჩვეულებრივი დილაა.

(ცოტნემ ფანჯარა გამოაღო, გარეთ გაიხედა).

ც ო ტ ნ ე. მართლაც არაფერი მომხდარა. საოცარია. (გაიზმორა)

ი ა მ ზ ე. წუხელ არ გიძინია?

ც ო ტ ნ ე. როგორ არა.

ი ა მ ზ ე. არ დაწოლილხარ.

ც ო ტ ნ ე. შენ რა იცი?

ი ა მ ზ ე. ამ დილით ექვს საათზე მოვედი.

ც ო ტ ნ ე. შენ რატომ არ გეძინა?

ი ა მ ზ ე. ლადომ მთხოვა, გამგეობის სხდომის და წუხანდელი კრების ოქმები სასწრაფოდ გადამებეჭდა.

ც ო ტ ნ ე. ჰო...

ი ა მ ზ ე. (ქაღალდები დაუწყო წინ) არ გადახედავ?

ც ო ტ ნ ე. გენდობი.

ი ა მ ზ ე. მაინც გენახა.

ც ო ტ ნ ე. (ზერელედ გადახედა) ყველაფერი რიგზეა.

ი ა მ ზ ე. იცი, მე რაღაც დავამატე.

ც ო ტ ნ ე. რა?

ი ა მ ზ ე. რომ თითქოს მეც ვთქვი სიტყვა.

ც ო ტ ნ ე. რად გინდოდა ეს?

ი ა მ ზ ე. მეტი მომხრე რომ გყოლოდა.

ც ო ტ ნ ე. მე განა ცოტა მომხრე მყავდა?

ი ა მ ზ ე. ვიცი.... მაგრამ მაინც ჩავწერე.

ც ო ტ ნ ე. (დააკვირდა). მერე, ასე რატომ... დილაა? ეს არც ისე დიდი დანაშაულია. ვთქვათ, სიტყვა არ გითქვამს, მაგრამ ხომ ასე ფიქრობ?

ი ა მ ზ ე. ლადომ მითხრა, რომ თქვენ ეს მასალები რაიკომში უნდა წაიღოთ, გავაშელთან.

ც ო ტ ნ ე. ჰო...

ი ა მ ზ ე. მერე, მან ხომ ამის შესახებ არაფერი იცის.

ც ო ტ ნ ე. რის შესახებ?

ი ა მ ზ ე. რაც გუშინ მოხდა ჯიქეთში.

ც ო ტ ნ ე. შენ საიდან იცი, რომ გავაშელმა არაფერი იცის?

ი ა მ ზ ე. ლადომ რომ გითხრა, გავაშელმა თუ იცის ამის შესახებო და რომ უპასუხე, იცისო, მაშინ, მივხვდი, რომ შენ... იცრუე.

ც ო ტ ნ ე. როგორ მიხვდი?

ი ა მ ზ ე. სახეზე გეტყობოდა.

ც ო ტ ნ ე. ძალიან?

ი ა მ ზ ე. მე შეგატყვე.

ც ო ტ ნ ე. ასე ძნელია სიცრუის თქმა

ი ა მ ზ ე. ვიღაც რეკავს (გაღრს).

ც ო ტ ნ ე. შე აქ არა ვარ.

(კარებში ინდიკოს თავი გამოჩნდა)

ი ნ დ ი კ ო. შეიძლება?

ც ო ტ ნ ე. მობრძანდი, ბატონო ინდიკო.

ი ნ დ ი კ ო. გამარჯობა, ევტიხოვიჩ.

ც ო ტ ნ ე. იცოცხლეთ, დაბრძანდით.

ი ნ დ ი კ ო. ხომ კარგად ბრძანდებით?

ც ო ტ ნ ე. გმადლობთ.

ი ნ დ ი კ ო. რამდენჯერ მოვედი, ევტიხოვიჩ, შენთან. მაგრამ ერთი ვერ დაგიმარტოხელე, ძალიან სერიოზული საქმე მაქვს და მოწმის გარეშე მინდა გთხოვო. ვიფიქრე, ამ დილაადრიანად მაინც...

(ამ დროს ოთახში ლადო შემოვიდა)

ლ ა დ ო. დილა მშვიდობისა.

ც ო ტ ნ ე. გამარჯობა.

ი ნ დ ი კ ო. (ჩამწყდარი ხმით). იცოცხლე, ლადო... მე წავალ, ევტიხოვიჩ, მერე გნახავ.

(ინდიკო გადის)

ლ ა დ ო. ხომ არავის დაურეკავს?

ც ო ტ ნ ე. ჯერ არა.

ლ ა დ ო. ასე მგონია, მთელი რაიონი ჩვენზე ლაპარაკობს, დღევანდელი დილაც სხვანაირი მეჩვენება. რა დროა ახლა?

ც ო ტ ნ ე. ცხრა დაიწყო.

ლ ა დ ო. დავიძრათ ბარემ, ჰო, იამზეს ვთხოვე ოქმები და დადგენილება გადაებეჭდა.

ც ო ტ ნ ე. (ფურცლები მიაწოდა) უკვე გადაბეჭდა.

ლ ა დ ო. (ჩაათვალიერა) როდის მოასწრო?

ც ო ტ ნ ე. ექვს საათზე მოსულა ამ დილით.

ლ ა დ ო. დაგვესევიან ახლა კორესპონდენტები (კითხულობს) შენ გადახედე?

ც ო ტ ნ ე. გადავხედე.

ლ ა დ ო. ერთ რამეზე კი მეთანაღრება გული, პარტიული კრების ოქმი რომ არ ახლავს მასალებს. ჩვეულებისამებრ, ასეთი ინიციატივა პარტბიუროდან იწყება. დღესვე მოველაპარაკები გავაშელს შენს მიღებაზე, ერთი რეკომენდაცია ჩემზე იყოს.

ც ო ტ ნ ე. რა გეჩქარება...

ლ ა დ ო. მთელს კავშირში ერთადერთი უპარტიო თავმჯდომარე, ალბათ, შენ ხარ.

ც ო ტ ნ ე. რა სჯობს, ერთადერთობას და პირველობას.

ლ ა დ ო. თავმჯდომარისათვის პარტიის წევრობას მაინც სხვა ფასი და წონა აქვს.

ც ო ტ ნ ე. არც გორკი ყოფილა პარტიის წევრი. ჩაპაევი, კიკვიძე, მაგრამ წონა და ფასი არ აკლიათ, მგონი.

ლ ა დ ო. ამ დღეებში მოვიწვევ ღია პარტიულ კრებას, შენს ინფორმაციას მოვისმენთ.

ც ო ტ ნ ე. ისე შეიძლება, მართლა აჯობებდა, შენი კრება ცოტა ადრე მოგვეწვია.

ლ ა დ ო. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. მაშინ ჩვენ ერთად ვიქნებოდით.

ლ ა დ ო. ვერ გავიგე... ჩვენ რა, ახლა ერთად არა ვართ?

ც ო ტ ნ ე. ჯერჯერობით კი.

ლ ა დ ო. ჯერჯერობით?! გამაგებინე, რას ამბობ? არა, შენ, ალბათ, ჩემზე უარესად გეძინა წუხელ, ისაუზმე მაინც? აბა, წავედით, რაიკომის ბუფეტში წავიხემსებთ.

ც ო ტ ნ ე. ჩამოჯექი ეროი.

ლ ა დ ო. რა დროს დაჯდომაა!

ც ო ტ ნ ე. ჩამოჯექი, რა...

ლ ა დ ო. ა, ბატონო. ჩამოვჯექი. (ჩამოჯდა. ცოტნეს კოხვის ნიშნით მიაცქერდა)

ც ო ტ ნ ე. იცი, ლადო... გავაშელმა ამის შესახებ არაფერი არ იცის.

ლ ა დ ო. რის შესახებ?

ც ო ტ ნ ე. აი, რაც წუხელ მოხდა და რისთვისაც ჩვენ ახლა მივდივართ რაიკომში.

ლ ა დ ო. როგორ, არ იცის?

ც ო ტ ნ ე. ჩვეულებრივად... არ იცის.

ლ ა დ ო. მაშ, ვინ იცის ამის შესახებ?

ც ო ტ ნ ე. არავინ.

ლ ა დ ო. მოიცა, მოიცა... აკი შენ თქვი გამგეობის სხდომაზე, რომ ამის შესახებ იცის ყველამ — აღმასკომმა, რაიკომმა, თვითონ გავაშელმა?!

ც ო ტ ნ ე. ვთქვი.

ლ ა დ ო. მერე, როგორ გამოდის ეს?..

ც ო ტ ნ ე. გამოდის, რომ მე მაშინ ვიცრუე.

ლ ა დ ო. კი, მაგრამ, რატომ?

ც ო ტ ნ ე. იმიტომ, რომ მხარს არ დამიჭერდა გამგეობა, კრება, არც შენ.

ლ ა დ ო. მერე, რისი იმედით გააკეთე ეს?

ც ო ტ ნ ე. საკუთარი თავის იმედით, დარწმუნებული ვიყავი და ახლაც ამასვე ვფიქრობ, რომ მართალი ვარ, წამოვიწყეთ კარგი საქმე, მაგრამ ისიც ვიცი, რომ მაშინ სხვა გზა არ მქონდა.

ლ ა დ ო. იმაზე კი არ ფიქრობდი, რა მოჰყვებოდა ამას?

ც ო ტ ნ ე. მაშინ არა.

ლ ა დ ო. ახლა?

ც ო ტ ნ ე. ახლა ვფიქრობ.

ლ ა დ ო. ნანობ?

ც ო ტ ნ ე. არა, არ ვნანობ, მით უფრო წუხანდელი კრების შემდეგ.

ლ ა დ ო. რას ეტყვი გავაშელს?

ც ო ტ ნ ე. ჯერ არ ვიცი, გაიჩნია, თვითონ რას მეტყვის?

ლ ა დ ო. შენ არ იცი, რას გეტყვის გავაშელი?

ც ო ტ ნ ე. არა.

ლ ა დ ო. არა, იცი, შენ გეშანიანდ[illegible] სწორედ ამიტომ გამიბი ეს ლაპარაკი.

ც ო ტ ნ ე. არა, ამისთვის [illegible] ნია, ლადო.

ლ ა დ ო. რისი?

ც ო ტ ნ ე. შენი.

ლ ა დ ო. როგორ — ჩემი?

ც ო ტ ნ ე. რომ შენ ჩემ გვერდით არ იქნები.

ლ ა დ ო. ჩვენ ერთად მივდივართ გავაშელთან.

ც ო ტ ნ ე. ვერ გამიგე. შენ მხარს არ დამიჭერ. ამის მეშინია მე.

ლ ა დ ო. ესე იგი, შენ იცი, რასაც გეტყვის გავაშელი. თუ გგონია, ახალგაზრდობით გეპატიება ეს ყველაფერი?

ც ო ტ ნ ე. რაკი პატიებაზე მიდგა საქმე, დარწმუნებული ვარ, რასაც შენ იტყვი იქ.

ლ ა დ ო. შენ უკანდასახევი გზა მეც მომიჭერი (ნაბეჭდს ხელი დაადო)

ც ო ტ ნ ე. გინდა ახლავე დავუძახებ იამზეს და ხელმეორედ გადავაბეჭდვინებ ოქმს, თითქოს შენ არაფერი გითქვამს, რომ, ვთქვათ, ავად იყავი და უშენოდ ჩატარდა კრება. მხოლოდ სიმართლე მითხარი. ჩვენ ახლა მარტონი ვართ. შენ როგორ ფიქრობ, ხომ კარგი საქმე წამოვიწყეთ ჯიქეთში, სასარგებლო საქმე?

ლ ა დ ო. რა მნიშვნელობა აქვს, რას ვფიქრობ მე.

ც ო ტ ნ ე. აქვს ამას მნიშვნელობა. უპირველეს ყოვლისა, ჩემთვის, შენ ჩემზე უფროსი ხარ, აგრონომი სპეციალისტი, ცხოვრებაც მეტი გესმის და საქმეც. ვთქვათ, მე შევცდი, მაგრამ ამდენი ხალხი? ხომ ნახე, რა ამბავი იყო წუხელ კრებაზე. უმრავლესობას ერთი აზრი აქვს.

ლ ა დ ო. მე ახლა მაინტერესებს არა კრების, არამედ გავაშელის აზრი.

ც ო ტ ნ ე. გავაშელი მხარს დაგვიჭერს. უნდა დაგვიჭიროს მხარი, არ შეიძლება არ დაგვიჭიროს მხარი.

ლ ა დ ო. შენ გამოუცდელი ხარ და ბევრ რამეს არ უწევ ანგარიშს. იცი, რა შეიძლება მოხდეს? ყოველივე ეს ჩვენ შეიძლება პოლიტიკურ შეცდომად ჩაგვითვალონ.

ც ო ტ ნ ე. ათი წუთის უკან შენ მე პარტიაში მღებულობდი, რეკომენდაციასაც მაძლევდი.

ლ ა დ ო. მე გეუბნები, რა მოხდება ათი წუთის შემდეგ. დაგვარწმუნებენ, რომ ეს ეწინააღმდეგება პარტიის პოლიტიკას, შემდეგ იტყვიან, არის აზრიო და ჩვენც დავემორჩილებით ამ აზრს, რადგან არსებობს საერთო პარტიული დისციპლინა, რაც ჩვენ გვავალებს...

ც ო ტ ნ ე. დისციპლინა იმას არ გვავალებს, სულ თავი უკრა უფროსს და ხმა არ ამოიღო, როცა საქმე ფუჭდება. პირიქით, ასეთ დროს დუმილი, თვალის დახუჭვა, შავის თეთრად გასაღება უფრო უდისციპლინობაა.

ლ ა დ ო. მერე, ვინ იქცევა ასე?

ც ო ტ ნ ე. ყველა, ვინც შენსავით ფიქრობს.

ლ ა დ ო. შენ ნამეტანი ზევით ხომ არ შეტოპე?

ც ო ტ ნ ე. იმაზე უფრო, შენ რომ გგონია.

ლ ა დ ო. ასე თუ ისე, ჩვენ წასვლა მაინც მოგვიხდება

ც ო ტ ნ ე. მე არ წამოვალ.

ლ ა დ ო. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. ჩემთან ერთად თავის მართლება გაგიძნელდება.

ლ ა დ ო. შენ მაინც მოგიწევს თავის მართლება.

ც ო ტ ნ ე. მაგრამ მაინც აჯობებს, თუ შენ ახლა მარტო წახვალ.

ლ ა დ ო. მე იქ შენს მაგივრობას ვერ გავწევ.

ც ო ტ ნ ე. გასაგებია.

ლ ა დ ო. ვერც შენს სასარგებლოდ ვილაპარაკებ.

ც ო ტ ნ ე. ვიცი.

(ლადომ ქაღალდებს ხელი წაავლო და გავიდა. ცოტნე ფანჯარას მიადგა. ისმის დაძრული მანქანის ხმა. კარი ფრთხილად გამოაღო იამზემ)

ი ა მ ზ ე. მარტო წავიდა?

ც ო ტ ნ ე. (არ შემობრუნებულა) როგორც დაინახე

ი ა მ ზ ე. შენ ყველაფერი უთხარი?

ც ო ტ ნ ე. ყველაფერი.

ი ა მ ზ ე. რა თქვა?

ც ო ტ ნ ე. პოლიტიკური შეცდომა დაგვიშვია თურმე

ი ა მ ზ ე. ცოტნე, რა მოხდება?

ც ო ტ ნ ე. არ ვიცი.

ი ა მ ზ ე. იცი, მე მეშინია.

ც ო ტ ნ ე. მეც. (შემობრუნდა) მამაჩემი თუ იყო წუხელ კრებაზე?

ი ა მ ზ ე. არა მგონია... არ დამინახავს.

ც ო ტ ნ ე. არ ყოფილა, მიდი ჩვენებთან.

ი ა მ ზ ე. როდის?

ც ო ტ ნ ე. ახლავე.

ი ა მ ზ ე .რა ვუთხრა?

ც ო ტ ნ ე. არაფერი... ისე, მიდი ნახე, როგორ არიან და დაბრუნდი.

ი ა მ ზ ე. კარგი. (მიდის)

ც ო ტ ნ ე. დედაჩემი, ალბათ, გკითხავს, გამხდარიაო?

ი ა მ ზ ე. რა ვუთხრა?

ც ო ტ ნ ე. უთხარი, ამ დილით არ უსაუზმია-ოქო. ალბათ, რაღაცას გამოგატანს და წამოიღე.

ი ა მ ზ ე. კარგი. (მიდის)

ც ო ტ ნ ე. (დაწია) ტელეფონი გამორთე.

პირველი მოქმედების დასასრული

მეორე მოქმედება

პარტიის რაიონული კომიტეტი, პირველი მდივნის კაბინეტი, აქ არიან არჩილ გავაშელი, დიმიტრი ლაშხი და ლადო გედენიძე. გავაშელი კითხულობს გედენიძის ჩამოტანილ მასალებს.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი — ვინ შეადგინა ეს ოქმები?

ლ ა დ ო. ჩვენი კანტორის მუშაკია, მდივან-მემანქანე.

შ ა ვ ა შ ე ლ ი. მანვე გადაბეჭდა?

ლ ა დ ო. დიახ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ისე ზუსტად აუწერია ყოველივე, თითქოს მეც იქ ვიყავი.

ლ ა დ ო. მანდ მცირე უზუსტობაა, ბატონო არჩილ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რა?

ლ ა დ ო. გამგეობის სხდომაზე მე ცოტაძის იდეის წინააღმდეგი წავედი...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ცოტაძეს უკვე იდეებიც გაუჩნდა!

ლ ა დ ო. წინადადების...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მერე?

ლ ა დ ო. სიტყვითაც გამოვედი... მაგრამ რაკი ცოტაძემ გამგეობა დაარწმუნა, თითქოს ყველაფერი თქვენთან იყო შეთანხმებული, ჩემი გამოსვლა ოქმში აღარ შეგვიტანია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მერე, შენ ამას ეძახი მცირე უზუსტობას, 360 გრადუსით შეიცვალო აზრი? (ოქმში ჩაიხედა) მეორე დღეს კრებაზე სულ სხვა სიტყვა წარმოგითქვამს, კომუნისტები ერთსულოვნად მხარს ვუჭერთო, მოგიწოდებთო. ჯიქეთის ინიციატივაო! სახელიც შეგირქმევიათ — ჯიქეთის ინიციატივა!

ლ ა დ ო. მოგვიანია ეს შეცდომა...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. შეცდომა! ეს ის შეცდომა არაა, რომელზეც სწავლობენ, ასეთი შეცდომისათვის პასუხს აგებენ.

ლ ა დ ო. მე მზად ვარ, ბატონო არჩილ...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მარტო შენი მზადყოფნა რომ იყოს ამისათვის საკმარისი! მითხარი, ცოტაძემ კრებაზე თქვა, რომ ჩვენ მხარს ვუჭერთ მის წინადადებას?

ლ ა დ ო. კრებაზე არ უთქვამს, მაგრამ ეს, ალბათ, ყველამ იგულისხმა, ვინ იღიქრებდა, რომ ასეთი სერიოზული საკითხი თქვენთან არ იყო შეთანხმებული!

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. არ უთქვამს და ხალხმა მაინც დაუჭირა მხარი?

ლ ა დ ო. ასე გამოდის...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რითი დაარწმუნა ჯიქეთელები?

ლ ა დ ო. რა მოგახსენოთ...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ვიცი, შენ ახლა ცდილობ, როგორმე არ მაწყენინო, ცოტათი მაინც შეარბილო, შეამსუბუქო, რაც იქ მოხდა, ამაზე მაშინ უნდა გეფიქრა, კრებაზე რომ გამოდი მგზნებარე სიტყვებით, ახლა კი მე მინდა ვიცოდე ზუსტად, რა მოხდა იქ, რითი აიყოლია ხალხი ცოტაძემ?

ლ ა დ ო. უპირველეს ყოვლისა, ალბათ იმით, რომ პირდაპირ უთხრა ხალხს, თქვენც მოგებული იქნებით და სახელმწიფოცო. ჩვენს ეკონომისტთან შემუშავებული ნორმატივები გააცნო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გასაგებია. კიდევ?

ლ ა დ ო. კიდევ, ჯიქეთელებს ისიც მოეწონათ და ეამაყებათ, რომ სახელი გაითქვეს მთელ რაიონში, შეიძლება, რესპუბლიკაშიც და მათ მაგალითს სხვებიც მიბაძავენ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სახელი და დიდება მოვინლათ! შენც ხომ გაქვს საკარმიდამო ბაღი?

ლ ა დ ო. დიახ...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რამდენი მოიწიე შარშან?

ლ ა დ ო. ათი ტონა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ალბათ, ეს სამ-ოთხჯერ მეტია საკოლმეურნეო მოსავალზე?

ლ ა დ ო. დაახლოებით.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ჯიქეთში საშუალო საჰექტარო მოსავლიანობა როგორია?

ლ ა დ ო. (გაუჭირდა, მაგრამ მაინც თქვა) ოთხ ტონამდე.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სოფლის მეურნეობის სამმართველოს უფროსს კი ეს, ალბათ, არ აღელვებს.

ლ ა დ ო. მე უფრო ამაღელვებელი ციფრები მაქვს, ბატონო არჩილ, რაიონის მასშტაბით.

(ტელეფონმა დარეკა. გავაშელმა ყურმილი აიღო)

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გამარჯობა. მადლობთ. სად? ჯიქეთში? (ლაშხს გადახედა) თქვენ რა, შეიტყვეთ? არა, ჯერ ჩემამდე არ მოუღწევია ამ ამბავს, ნახვამდის. (ყურმილი

(დადო) უკვე იყნოსეს ჟურნალისტებმა, სულ არ გამიკვირდება, საღამომდე თბილისიდანაც რომ დარეკონ (საათზე დახედა). სად არის აქამდე ცოტაძე?

ლ ა შ ხ ი. მე ველაპარაკე, დაუყოვნებლივ წამოდიმეთქი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გამიჩინა საქმე! ვინ იცის, ახლა რამდენი ჩასაფრებული ანონიმურ წერილებს თხზავს და რას არ წერს, რომ ვაუქმებთ...

(ეტყობა, გედენიძის აქ ყოფნა აღიზიანებს)

ლ ა შ ხ ი. (მიუხვდა) ლადო, გადი ჩემთან, დარეკე ჯიქეთში და გაიგე, წამოვიდა თუ არა ცოტაძე?

(ლადო გადის)

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ბატონო დიმიტრი, თქვენ, ალბათ, ახლა ენაზე გიტრიალებთ სათქმელი და ძალიან გინდათ შემახსენოთ, რომ მაშინ ცოტაძის წინააღმდეგი იყავით.

ლ ა შ ხ ი. როგორც ყოველთვის, თქვენ კითხულობთ სხვის აზრებს, ბატონო არჩილ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ყოველთვის ვერა... აი, მაგალითად, ახლა არ ვიცი, რას ფიქრობთ ამ საქმეზე, როგორც სპეციალისტი, კოლმეურნეობის ყოფილი თავმჯდომარე და სოფლის მეურნეობის სამმართველოს ახლანდელი უფროსი.

ლ ა შ ხ ი. ძალიან ძნელია ასეთ შემთხვევაში თავმჯდომარე და სამმართველოს უფროსი ერთნაირად ფიქრობდეს, ბატონო არჩილ, მაგრამ მაინც შევეცდები. ჩვენ თავიდან მივუშვით ეს საქმე, ათეული წლების მანძილზე თვალს ვხუჭავდით, ვითომ ყველაფერს ვხედავდით...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მოიცა, მოიცა... (ოქმში ჩახედა). სწორედ ასე უთქვამს ცოტაძესაც, ჩირგვებში თავჩარგულ სირაქლემას დავემსგავსეთო.

ლ ა შ ხ ი. კარგად უთქვამს, უფრო მხატვრულად, მაგრამ დრო იყო იმის ხმამაღლა თქმა, რომ კერძო სექტორი უფრო მეტ მოსავალს იძლევა, ვიდრე საზოგადოებრივი, აკრძალული იყო, ასე თვითდინებით მიდიოდა საქმე, ვკმაყოფილდებოდით საერთო ციფრებით, საერთო გეგმის შესრულებით და ვივიწყებდით საქმის მორალურ მხარეს, ასეთმა წაყრუებამ დანაშაულებამდეც მიგვიყვანა. გლეხი საკოლმეურნეო ნაკვეთებისათვის განკუთვნილ სასუქს საკუთარი ბაღისათვის იყენებს, ზოგჯერ არც იმას თაკილობს, საზოგადო სექტორიდან აღებული მოსავალი საკარმიდამოდან მოწეულს წაუმატოს, საბოლოოდ კი აქამდე მოვედით; ჩვენს რაიონში ხუთი ათასი ჰექტარი ციტრუსოვანთა პლანტაციიდან თითქმის ნახევარი საკარმიდამოზე მოდის, პროცენტული შეფარდება კი დაახლოებით ასეთია: ოთხმოცი - ოცზე კერძო სექტორის სასარგებლოდ, რა თქმა უნდა, ჩემი თავმჯდომარეობის დროს ეს შეფარდება ასეთი იყო: სამოცი ორმოცზე. ეს იცის ყველამ. თქვენც, უფრო ზევითაც, ყველა ტრიბუნიდან გავიძახით, რომ ეს არანორმალურია, მაგრამ ამ მდგომარეობიდან თავის დასაღწევად პრაქტიკულად თითქმის არაფერი კეთდება.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. და ყველაზე ჭკვიანი და გაბედული აღმოჩნდა ცოტნე ცოტაძე, ჯიქეთიდან, მას თურმე ყველაზე მეტი სცოდნია!

ლ ა შ ხ ი. არა, ცოტაძე ყველაზე ახალგაზრდაა და ამ შემთხვევაში ეს მისი ღირსებაა, იგი ჩვენზე გულწრფელია, შეიძლება გულუბრყვილოც. უფრო წინ იხედება. ვიდრე უკან, რადგან წინ დიდი გზა უდევს და ეს გზა მისი გასავლელია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. სიმართლე გითხრათ, არ მეგონა, თუ თქვენ ასე ფიქრობდით.

ლ ა შ ხ ი. ალბათ იმიტომ, რომ მე ახლა თქვენ ამას გეუბნებით, როგორც სპეციალისტი, კოლმეურნეობის ყოფილი თავმჯდომარე, და არა სოფლის მეურნეობის სამმართველოს ახლანდელი უფროსი.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მაშინ მეც ასევე გულახდილად მინდა გითხრათ, ბატონო დიმიტრი, როგორც შედარებით ახალმა რაიკომის მდივანმა, აი, ასეთი ხალხი რომ ყოფილიყო თავის დროზე კოლმეურნეობის სათავეში, როგორც ცოტაძეა, და არა მარტო კოლმეურნეობის, ალბათ, დღეს არ აღმოვჩნდებოდით ასეთი თავსატეხი პრობლემების წინაშე. (ფანჯარასთან მივიდა, გარეთ გაიხედა) და ის საზღვარგარეთული მარცვლეულით დატვირთული გემებიც აღარ იდგომებოდა ნავსადგურში.

ლ ა შ ხ ი. (გაეცინა) ახლა გედენიძე რომ გვისმენდეს, ალბათ, მესამეჯერ შეიცვლიდა აზრს და ორივე ხელს აწევდა ცოტაძის იდეის მხარდასაჭერად.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. არა, გედენიძე ამას ველარ გაბედავს, ხელმძღვანელობასთან შეთანხმების გარეშე. (ფურცელი აიღო მაგიდიდან). მე აქ დავიანგარიშე, რას მოგვცემდა რაიონის მასშტაბით ცოტაძის იდეა... (გაეღიმა) ხომ ხედავთ, ჩვენ, ორივე, უკვე ცოტაძის იდეას ვეძახით ამას! ისეთი ციფრები მივიღე, რომ იმ ტემპით, როგორც ჩვენ ახლა მივდივართ, რაიონი ამას მიაღწევს მაშინ, როცა მე, ალბათ, უკვე პენსიაზე ვიქნები.

ლ ა შ ხ ი. მე კი დღესვე შემიძლია ვითხოვო პენსიაზე გასვლა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ბატონო დიმიტრი, ჯერ ამ საქმეს მოვუაროთ და მერე, პენსიაზე არა, მაგრამ კისლოვოდსკის საუკეთესო სანატორიუმში გიშოვით საგზურს.

ლ ა შ ხ ი. მადლობთ. შეგახსენებთ ამ დაპირებას, მაშინ შევუდგეთ საქმეს. აქამდე, რაც ჩვენ ვილაპარაკეთ, ეს მხოლოდ ორი ადამიანის გულწრფელი საუბარი იყო, ასე ვთქვათ, თხზულება თავისუფალ თემაზე, რაც საქმეში ყოველთვის არ გამოდგება, საქმე კი შეიძლება დაიწყოს ახლავე, როცა ეს კარი გაიღება და ცოტაძე შემოვა ჩვენი ოფიციალური აზრის მოსასმენად.

(კარი გაიღო და გედენიძე გამოჩნდა)

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. შეიძლება?

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. შემოდი.

ლ ა შ ხ ი. ჩამოვიდა?

(გედენიძე დუმს)

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ჰო...

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. ველაპარაკე.

ლ ა შ ხ ი. რა, კიდევ ჯიქეთში ზის?!

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. დიახ.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რაო?

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. (უჭირს თქმა) როგორც ეტყობა, ცოტაძე არ ჩამოვა.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. არ ჩამოვა?!

ლ ა შ ხ ი. ჩემთვის ეს არ უთქვამს!

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. ეს უკვე თანდათან საინტერესო ხდება. რა გითხრა? ჰო, თქვი. ნუ გერიდება.

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. ვერ ჩამოვალ, მანდ გავაშელთან ლაპარაკი გამიძნელდებაო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. რატომ?

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. პირველი მდივნები არ არიან ნაჩვევი მათივე კაბინეტში სიტყვის შებრუნებას, შელაპარაკებასო.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მაშ, ასე თქვა?

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. დიახ...

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. აბა, თვითონ რას გვთავაზობს ცოტაძე? ჰო, თქვი ბოლომდე.

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. აქ ჩამობრძანდესო პირველი მდივანი, ჯიეფაი. საქმისათვის ასე აჯობებსო.

ლ ა შ ხ ი. (წამოდგა) ახლავე დაველაპარაკები.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მოიცა. მართალია ის კაცი. ფეხბურთელივითაა ეს. საკუთარი კედლების იმედი აქვს, მაგრამ ერთ რამეში ცდება ცოტაძე, რომ ჯიქეთში გაუადვილდება ლაპარაკი, სიმართლისათვის მებრძოლ გმირს თამაშობს უკვე. მე არც აქ და არც იქ არ მსურს მასთან შეხვედრა! დიდი პატივი იქნება მისთვის! (გედენიძეს) ხვალვე მოიწვევთ საერთო კრებას.

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. მესმის.

ლ ა შ ხ ი. მთელი სოფელი რომ დაიტიოს, ჯიქეთში ისეთი შენობა არ მოიძებნება.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. წარმომადგენელთა კრებას, აქტივს. როგორც ეს საერთოდ ხდება. იცით ეს თქვენ.

გ ე დ ე ნ ი ძ ე. გასაგებია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. კრებას თქვენ ჩაატარებთ, ბატონო დიმიტრი, ეტყვით ხალხს, რომ იმ საქმეში არავითარი შეთანხმება არ ყოფილა ხელმძღვანელობასთან, რომ ცოტაძე შეცდა, აჩქარდა, ახალგაზრდობით მოუვიდა ეს და სხვა და სხვა. ცოტაძეც ამასვე იტყვის.

ლ ა შ ხ ი. თუ გაჯიუტდა?

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. მაშინ იქვე განიხილავთ მისი განთავისუფლების საკითხს.

ლ ა შ ხ ი. გასაგებია.

გ ა ვ ა შ ე ლ ი. გადაეცი ცოტაძეს (ტელეფონმა დარეკა, ყურმილი აიღო) გისმენთ, დიახ, ვარ, რა... რა მოხდა ჯიქეთში? რევოლუცია მოხდა ჯიქეთში, როგორი რევოლუცია? სამეცნიერო-ტექნიკური, ეს ახლა მოდაშია და ამ რევოლუციას სათავეში უდგას ცოტნე ცოტაძე. დიახ, დიახ, ის... ყველაზე ახალგაზრდა თავმჯდომარე მთელს რაიონში, თუმცა რატომ რაიონში, მთელს რესპუბლიკაში, შეიძლება მთელს კავშირშიც! (ყურმილი დააგდო ტელეფონის აპარატზე)

(შუქი ქრება და ისევ ინთება).

(ჯიქეთში თავმჯდომარის კაბინეტი, აქ არიან ცოტნე ცოტაძე და დიმიტრი ლაშხი, იამზე შემოვიდა, ფინჯანი უყავა და ბორჯომი შემოიტანა, ლაშხს დაუდგა წინ)

ლ ა შ ხ ი. მადლობთ.

(იამზე გავიდა)

ც ო ტ ნ ე. ჩვენ ძალად არავისთვის მოგვიხვევია ეს იდეა, ბატონო დიმიტრი. შევთავაზეთ და სოფელმა მიიღო იგი.

ლ ა შ ხ ი. არის საკითხები, რომლებიც კენჭისყრით არ წყდება.

ც ო ტ ნ ე. თქვენ რომ იმ კრებაზე ყოფილიყავით, ბატონო დიმიტრი...

ლ ა შ ხ ი. ეჰ, მე რომ იმ კრებაზე ვყოფილიყავი, აქამდე არ მივიდოდა ეს საქმე!

ც ო ტ ნ ე. სოფელმა განა არ იცის, რაც იტვირთა. მაგრამ მაინც წავიდა ამაზე, სახელისა და ღირსების საქმედ ჩათვალა და ამიტომ, ჩვენ კი ამისათვის თავში ვუპირებთ ჩარტყმას, რატომ ხარ ჩემზე ჭკვიანი, შენ ვინ გეკითხებაო. ამავე დროს კი გავიძახით, ხალხი ბრძენიაო.

ლ ა შ ხ ი. (საათზე დაიხედა), ჩვენ ძალზე ცოტა დრო დაგვრჩა, უმჯობესია ვიფიქროთ, რა უნდა ვუთხრათ იმ ხალხს კრებაზე.

ც ო ტ ნ ე. ვიცი, რაც უნდა ვთქვა; რომ ავჩქარდით. ბევრ რამეს არ გავუწიეთ ანგარიში და ყველაფერი ეს დავაბრალო ჩემს ახალგაზრდობას და უკეთობას.

ლ ა შ ხ ი. უჭკუობა არავის დაუბრალებია შენთვის. მაგრამ აჩქარდით.. ხომ გაგიგონია?

ც ო ტ ნ ე. გამიგონია. ბატონო დიმიტრი, მაგრამ... ალბათ, ვერასოდეს გავიგებ. სანამდე შეიძლება ეს ლოდინი, რას ან ვის ველოდებით, როცა ყოველწლიურად იკარგება ათასები, ათიათასები, ამის დაანგარიშებას რა უნდა?!

ლ ა შ ხ ი. აქ საქმე მათემატიკაში კი არა, პოლიტეკონომიაშია.

ც ო ტ ნ ე. ამასაც ვერ გავიგებ, ალბათ, ვერასოდეს, თითქოს ჩემი იდეა საეჭვოდ ხდიდეს საკოლმეურნეო წყობილების სიცოცხლისუნარიანობას. თითქოს არავინ იცის და ვერავინ ხედავს, რომ გლეხს საკუთარ ეზოში უფრო მეტი მოსავალი მოჰყავს. როცა ეს გრძელდება ათეული წლების მანძილზე, სწორედ ეს სცემს კოლექტიური შრომის ავტორიტეტს. ამას კითხულობს ყველა, ხან გაოცებით, ხან აღშფოთებით, რატომ ხდება ასე, მაგრამ პასუხი არ სჩანს და ჩვენ კი შევეცადეთ, გაგვეცა პასუხი ამ კითხვაზე, საქმით, სინდისნამუსით, თქვენ კი გვარწმუნებთ, რომ ჩვენ შევცდით

ლ ა შ ხ ი. ჯიქეთი საკმაოდ მაღალზე მდებარეობს, მაგრამ აქედან ყველაფერი მაინც არ სჩანს.

ც ო ტ ნ ე. სხვათა შორის, რაც ჩვენ გადავწყვიტეთ, აქეთკენ მოგვიწოდებს ყველა ეს დადგენილება (მაგიდიდან აიღო ქაღალდების და გაზეთების დასტა), რომლებსაც, როგორც წესი, ყოველთვის ერთსულოვნად ვიწონებთ, მაგრამ სამწუხაროდ, ხშირად ასევე ერთსულოვნად ვივიწყებთ.

ლ ა შ ხ ი. ყველა დადგენილება რომ სრულდებოდეს, იცი, სად ვიქნებოდით ახლა?

ც ო ტ ნ ე. ეს დადგენილება კი, ჩვენ რომ მივიღეთ, აუცილებლად შესრულდება. მე მჯერა ამისა. სოფელი თავს შეაკლავს, მაგრამ სიტყვას არ გატეხს, ეს შეიძლება წვეთი იყოს ზღვაში, მაგრამ რესპუბლიკის მასშტაბით...

ლ ა შ ხ ი. (წამოდგა, კედელზე გაკრულ რუკას მიადგა) რესპუბლიკას ჰყავს პატრონები და ასეთი რუკები მათ კაბინეტებშიც ჰკიდია.

ც ო ტ ნ ე. მთლად ასეთი არ იქნება. ალბათ.

ლ ა შ ხ ი. ვთქვათ, ცოტათი უფრო ფართო და ლამაზად გამოცემული. ხელმძღვანელები ყოველდღე შეჰყურებენ ამ რუკას და დღიან-ღამიანად ფიქრობენ ამ თავსატეხ პრობლემაზე, შენ ასე ადვილად, ერთი ხელის მოსმით რომ გადაწყვიტე... სხვათა შორის, სად არის აქ ჯიქეთი? რაღაც ვერ ვხედავ ამ რუკაზე ჯიქეთს!

ც ო ტ ნ ე. ყველა სოფელი ხომ არ იქნება აღნიშნული, მთელს ჩვენს რაიონში 60-ზე მეტი სოფელია..

ლ ა შ ხ ი. საქმეც ეგაა სწორედ. ამხელა ამბავი ასეთი სოფლიდან არ იწყება, რესპუბლიკის რუკაზე რომ არაა აღნიშნული.

ც ო ტ ნ ე. ჩვენ გვინდა, რომ ამ რუკაზე ჯიქეთიც იყოს.

ლ ა შ ხ ი. ეჰ, ჩემო ახალგაზრდა მეგობარო, შენ ცოტნე გქვია, მაგრამ ცოტნე დადიანი კი არა ხარ, ცოტაძე ხარ. არც ჯიქეთია სამყაროს ცენტრი.

ც ო ტ ნ ე. ადამიანისთვის სამყაროს ცენტრი იქაა სადაც ფეხი უდგას და ის საქმეა ყველაზე მთავარი, რომელსაც ის აკეთებს.

ლ ა შ ხ ი. მითხარი, ძალიან გინდა, ალბათ, თავის გამოჩენა?

ც ო ტ ნ ე. (ჩაფიქრდა). გვინდა. ვის არ უნდა ეს, მა-

ამ დამერწმუნეთ, მარტო თავის მოსაწონებლად არ ...ოგვიწყია ეს საქმე. ჩვენ მხოლოდ საკუთარი თავი ...ავარწმუნეთ, რომ ჩვენც და მიწასაც მეტი შეუძლია, ...ება უცნაური მბავი. გლეხი აღარ გავს მცენარეს, რომელმაც ათი-თხუთმეტი წლის შემდეგ უნდა მისცეს ნაყოფი, ასე თანდათან იგი მოსწყდა მიწას, რომელიც ...ელთვის მისი ერთადერთი მარჩენალი იყო. მიწამ და გლეხმა დაჰკარგეს ერთმანეთისადმი ნდობა. გლეხი მარტო თითით კი არ, უპირველეს ყოვლისა, გულით უნდა იყოს საზოგადოებრივი საქმის მხარეზე, მაშინ იგი გარე-გარე წანწალსაც გადაეჩვევა და ის სამარცხვინო შლაგბაუმებიც აღარ იქნება საჭირო, მანქანებ. რომ ჩხრეკენ, გლეხმა ციტრუსი არ გაიტანოს რესპუბლიკის გარეთ.

(შემოდის ლადო გედენიძე)

ლ ა შ ხ ი. როგორ არის საქმე?

ლ ა დ ო. გროვდება ხალხი.

ლ ა შ ხ ი. (საათზე დაიხედა) ამით ჩვენი დისკუსიის თეორიული ნაწილი დავამთავროთ და პრაქტიკულ საკითხებს მივხედოთ.

ლ ა დ ო. (ფურცელი დაუდო წინ) გამომსვლელთა სია.

ლ ა შ ხ ი. მოელაპარაკე მათ?

ლ ა დ ო. დიახ.

ლ ა შ ხ ი. რას ატყობ ხალხს?

ლ ა დ ო. საოცარი სიჩუმე... ხმას არავინ იღებს... ჯერჯერობით.

ლ ა შ ხ ი. ჯერჯერობით. (სია ჩაათვალიერა, ცოტნეს) შენ არ ნახავ?

ც ო ტ ნ ე. რა საჭიროა.

ლ ა შ ხ ი. ჩვენ გვესმის შენი მდგომარეობა, მაგრამ შენც უნდა გაუწიო ზოგიერთ რამეს ანგარიში. გავაშელისათვის აქამდე ისიც ვერ უპატიებიათ, მაშინ შენ რომ გაგიწია რეკომენდაცია.

ც ო ტ ნ ე. ვიცი.

ლ ა შ ხ ი. ისიც მინდა იცოდე, მეც წინააღმდეგი ვიყავი შენი თავმჯდომარედ დანიშვნისა.

ც ო ტ ნ ე. მადლობელი ვარ.

ლ ა შ ხ ი. რისი?

ც ო ტ ნ ე. რომ გულახდილად მეუბნებით ამას.

ლ ა შ ხ ი. მაშინ იმასაც გეტყვი, მე სწორედ ახლა ვარ შენი თავმჯდომარეობის მომხრე და ყველაფერს გავაკეთებ, რომ ამას მივაღწიო, რა თქმა უნდა, ყველაზე მეტად ეს შენზეა დამოკიდებული. ასე არ არის, ლადო?

ლ ა დ ო. დიახ, ბატონო დიმიტრი.

ლ ა შ ხ ი. ესე იგი, შევთანხმდით. პირველი ინფორმაციით გამოდის პარტბიუროს მდივანი, შემდეგ აი, ეს... კამათში ჩაწერილი ამხანაგები. ბოლოს მე. იქნებ ისე წარიმართოს კრება, რომ შენ საერთოდ არ მოგიხდეს...

ც ო ტ ნ ე. (მოულოდნელად) რატომ არ ჩამოვიდა გავაშელი?

ლ ა შ ხ ი. საჭიროდ არ ჩათვალა და ის სავსებით სწორია, მისი ჩამოსვლა გამოიწვევდა ზედმეტ ყურადღებას დღევანდელი კრებისადმი, მითქმა-მოთქმას...

ც ო ტ ნ ე. მე ვიცი, რატომ არ ჩამოვიდა პირველი მდივანი, იგი შეშინდა, ხალხთან შეხვედრის შეეშინდა.

ლ ა შ ხ ი. როგორ გეკადრება! გავაშელის სიმხდალე ვინ თქვა, ყველა ხედავს, რომ ვეშაპებს ჩამოიღო კბილები რაიონში, რქები მოტეხა, კაცი უბატონოდ ხმას რომ ვერ სცემდა, ისეთებს.

ც ო ტ ნ ე. დამნაშავეებთან ბრძოლა ადვილია, ...ულ სხვაა, თავი გადადო მართალი საქმისათვის, ახალი, ძველ ...გრამ სარისკო საქმისათვის (წიგნი აიღო მაგიდიდან) ...ამ ალპინისტმა თავის წიგნს ასე დაარქვა: „...ბა ...ეს ცხოვრებაა“.

ლ ა შ ხ ი. შენ გგონია, ყოველივე ამას მე ვეტყვი გავაშელს?

ც ო ტ ნ ე. არა მგონია, მე ისიც მეეჭვება, ყოველივე ამას მე თუ ვეტყოდი, აქ რომ მოსულიყო.

ლ ა შ ხ ი. ესე იგი, შევთანხმდით. (ცოტნე დუმს). ლადო, ეს ხალხი მინდა ვნახო, კრებაზე რომ უნდა გამოვიდნენ.

(ლაშხი და ლადო გადიან. ფანჯარაში მარადონა თავი გამოჩნდა)

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ცოტნე.

ც ო ტ ნ ე. გამარჯობა, მარადონა.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. მარტო ხარ?

ც ო ტ ნ ე. ჰო, შემოდი.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. რა ხდება აქ?

ც ო ტ ნ ე. გარეთ რა ხდება?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ხალხი იკრიბება კლუბში.

ც ო ტ ნ ე. რას ამბობენ?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ზოგი ასე, ზოგი ისე...

ც ო ტ ნ ე. მაინც?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ჩვენს თავმჯდომარეს რაღაცას უპირებენო, ის საქმე რომ წამოვიწყეთ, ხელმძღვანელობასთან არ ყოფილა შეთანხმებული და იმიტომო.

ც ო ტ ნ ე. რას ამბობენ?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ზოგი იძახის, მოხსნიანო. ზოგი კიდევ — საყვედურს აკმარებენო. ვის როგორ აწყობს, მარადონა ასეა საქმე?

ც ო ტ ნ ე. თითქმის.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. თუმცა იმასაც მოვკარი ყური, რაკი თვითონ გავაშელი არ ჩამოვიდა, ცოტნეს აღარ მოხსნიანო, მართალა?

ც ო ტ ნ ე. არ ვიცი, კრება გადაწყვეტს.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. არ მომწონს მე ეს კრება.

ც ო ტ ნ ე. რატომ?

მ ა რ ა დ ო ნ ა. ისეთი ხალხია დაბარებული, რაღაცას საიდუმლოდ ჩურჩულებენ. მითხარი, ჩვენ რა უნდა ვქნათ.

ც ო ტ ნ ე. არაფერი.

მ ა რ ა დ ო ნ ა. მე მაინც წავალ და ჩვენებს მოვუყრი თავს. იცოდე, შენ რომ რაღაც დაგიპირონ, ისეთ ამბავს ავტეხთ, სულ ჩავშლით კრებას, შენ მხოლოდ გვანიშნე...

ც ო ტ ნ ე. აბა მოუსვი აქედან, ვიღაც მოდის.

(მარადონა მიიმალა. კარებში თავი შემოჰყო ინდიკომ.)

ი ნ დ ი კ ო. შეიძლება, ევტიხოვიჩ?

ც ო ტ ნ ე. მობრძანდით.

ი ნ დ ი კ ო. მადლობა ღმერთს, რომ დაგიმარტოხელე, ევტიხოვიჩ, ერთი მეტად სერიოზულ საქმეზე ვარ მოსული და წინასწარ პირობა უნდა მომცე, რომ უარს არ მეტყვი.

ც ო ტ ნ ე. შევეცდები, ბრძანეთ, სანამ კრება დაიწყებოდეს, ალბათ, თქვენც კრებაზე ხართ მობრძანებული.

ი ნ დ ი კ ო. რა შეკრება, ევტიხოვიჩ, ცეცხლი მეკიდება თავზე, ისეთ დღეში ვარ

(ამ დროს ევტიხი შემოვიდა)

ე ვ ტ ი ხ ი. გამარჯობათ...

ი ნ დ ი კ ო. (შეწუხებული, რომ ისევ შეაწყვეტინეს საუბარი) იცოცხლე, ევტიხი.

ც ო ტ ნ ე. (დაბნეული). გამარჯობა...

ი ნ დ ი კ ო. მე კიდევ განახავ, ევტიხოვიჩ, აგერ ვიქნები ახლოს...

(ინდიკო გადის, უხერხული სიჩუმე ჩამოწვა)

ც ო ტ ნ ე. შენც დაგიბარეს?

ე ვ ტ ი ხ ი. დამიბარეს.

ც ო ტ ნ ე. სხვა კრებებზე არ დადიოდი!

ე ვ ტ ი ხ ი. ეს კრება სხვას არ ჰგავს, განთავისუფლებას უპირებენო.

ც ო ტ ნ ე. ჰო, არის ასეთი აზრი.

ე ვ ტ ი ხ ი. ვასო გუბელიძემაც კი გაძლო ორი წელი. შენ რამდენი გამოგივიდა?

ც ო ტ ნ ე. 187 დღე.

ე ვ ტ ი ხ ი. ესე იგი, ექვსი თვე.

ც ო ტ ნ ე. ექვსი თვე და შვიდი დღე.

ე ვ ტ ი ხ ი. გავაშელი ჩამოვა?

ც ო ტ ნ ე. არა. გავაშელი არ ჩამოვა.

ე ვ ტ ი ხ ი. დიმიტრი ლაშხმა რაო?

ც ო ტ ნ ე. წინდაუხედავი, ნაჩქარევი ნაბიჯი გადაგვიდგამს თურმე.

ე ვ ტ ი ხ ი. რა შემოგთავაზა?

ც ო ტ ნ ე. ვაღიარო შეცდომა, ჩემს ახალგაზრდობას და გამოუცდელობას დავაბრალო ყველაფერი.

ე ვ ტ ე ხ ი. სამაგიეროდ, დაგტოვებენ თავმჯდომარედ.

ც ო ტ ნ ე. ალბათ.

ე ვ ტ ი ხ ი. თუ არ დათანხმდი?

ც ო ტ ნ ე. მაშინ... მაშინ კრება გადაწყვეტს.

ე ვ ტ ი ხ ი. ვიცი, რასაც გადაწყვეტს კრება, ლაშხს დაუჭერს მხარს, ე. ი. გავაშელს.

ც ო ტ ნ ე. ალბათ, ასე მოხდება.

ე ვ ტ ი ხ ი. ადვილად შერიგებიხარ ამას.

ც ო ტ ნ ე. გავაშელმა იმდენი რამ გააკეთა ჩემთვის, უსიამოვნებაც შეხვდა ამის გამო. ლაშხმა დამარწმუნა, და მეც მჯერა, ახლა ამ ამბის გამოც არ ეტყვიან მადლობას. ჩემი მხრიდან ღალატი გამოდის ეს.

ე ვ ტ ი ხ ი. არის ზოგიერთი რამ, რაც შენზეც და გავაშელზეც მაღლა დგას.

ც ო ტ ნ ე. მე გავაშელთან ბრძოლა არ შემიძლია.

ე ვ ტ ი ხ ი. ასეთ დროს, პირველ რიგში, საკუთარ თავთან უნდა მოიგო ბრძოლა. ჩემთვისაც ძნელი იყო აქ მოსვლა, მაგრამ დედაშენმა მთხოვა ეს.

ც ო ტ ნ ე. დედაჩემმა?

ე ვ ტ ი ხ ი. წუხელ იმას არ უძინია. შენთან უნდოდა მოსვლა, მე არ დავანებე.

ც ო ტ ნ ე. ესე იგი, შენც არ გიძინია.

ე ვ ტ ი ხ ი. მე არაფერი... სანამ ხალხის წინაშე წარსდგები, მინდა გითხრა.

ც ო ტ ნ ე. მითხარი.

ე ვ ტ ი ხ ი. ყველა ადამიანის ცხოვრებაში არის ერთი ყველაზე ძნელი დღე, როცა იგი არჩევანის წინაშე დგას, გზაჯვარედინთან, ასეთ დროს არავის არ უნდა ანდო არჩევანი, არც საკუთარ მშობელს, არც კრებაზე აწეულ თითებს არ უნდა დაემორჩილო, არც ბრძანებას, არც მუქარას, მხოლოდ საკუთარ რწმენას და სინდისს უნდა დაეკითხო და ისე გაჭრა, ყველა ვერ ახერხებს ამას, ვერც მე ვახერხებდი ყოველთვის, ვიცი. შენ ახლა ძალიან გიჭირს.

ც ო ტ ნ ე. ძალიან.

ე ვ ტ ი ხ ი. და არჩევანის წინაშე დგახარ.

ც ო ტ ნ ე. ჰო...

ე ვ ტ ი ხ ი. მე შემიძლია მხოლოდ გირჩიო...

ც ო ტ ნ ე. მირჩიე.

ე ვ ტ ი ხ ი. რაც არ უნდა გაგიჭირდეს...

ც ო ტ ნ ე. ვიცი...

ე ვ ტ ე ხ ი. რასაც არ უნდა დაგპირდნენ...

ც ო ტ ნ ე. ვიცი.

ე ვ ტ ი ხ ი. ჰოდა, ასე...

(ევტიხი გადის. ხელებში თავჩარგული ცოტნე ჩაჯდა იმავე ადგილზე, სადაც მამამ დატოვა პირველი შეჯახების დროს. ალბათ სწორედ ამან გააკვირვა იამზე, როცა კარები შემოაღო და ცოტნე ამ მდგომარეობაში დაიხახა, იამზე კიდევ უფრო გაოცდა, თვალებზე ცრემლი რომ შეამჩნია)

ი ა მ ზ ე. ისევ გცემა? (ცოტნემ თავი გააქნია) აბა, რატომ ტირი?

ც ო ტ ნ ე (თავს მოერია). ვინ ტირის... მე? პირიქით, შესანიშნავ გუნებაზე ვარ, ისეთ გუნებაზე, რომ... (დაჟინებით ათვალიერებს იამზეს) რამდენი წლისა ხარ შენ უკვე?

ი ა მ ზ ე. (გაოცებული). ჩვიდმეტი წლისა და რვა თვის... რა იყო?

ც ო ტ ნ ე. რას აკეთებ ახლა?

ი ა მ ზ ე. არაფერს... (მისკენ მიჩერებული ცოტნეს მზერით შემცბარი) მინდოდა მეკითხა, ამ კრების ოქმიც მე უნდა დავწერო? (რადგან ცოტნე არ პასუხობს) იცოდე, არავითარ შემთხვევაში არ დავწერ, თუ...

ც ო ტ ნ ე. ნუ დაწერ, მაგრამ ყველაფერს აჯობებს, თუ შენ ახლა განცხადებას დაწერ.

ი ა მ ზ ე. რა განცხადებას?!

ც ო ტ ნ ე. ითხოვ სამუშაოდან განთავისუფლებას.

ი ა მ ზ ე. სამუშაოდან განთავისუფლებას?

ც ო ტ ნ ე. ჰო.

ი ა მ ზ ე. რატომ?

ც ო ტ ნ ე. ამას შემდეგ გაიგებ.

ი ა მ ზ ე. კი მაგრამ, რა დავაშავე...

ც ო ტ ნ ე. ახლა არ მცალია, კრება იწყება, შემდეგ გეტყვი.

ი ა მ ზ ე. არავითარ განცხადებას მე არ დავწერ!

ც ო ტ ნ ე. ასეა საჭირო.

ი ა მ ზ ე. და არსადაც არ წავალ!

ც ო ტ ნ ე. მე შენი უფროსი ხომ ვარ?

ი ა მ ზ ე (უკვე თვალცრემლიანი). მერე?

ც ო ტ ნ ე. მერე ის, რომ შენზე უკეთესად ვიცი, უნდა დაწერო ეს განცხადება თუ არ უნდა დაწერო.

ი ა მ ზ ე. მე საკუთარი სურვილით სამუშაოდან არ წავალ!

ც ო ტ ნ ე. წახვალ.

ი ა მ ზ ე. არ წავალ!

ც ო ტ ნ ე. მაშინ გაგანთავისუფლებ.

ი ა მ ზ ე. უმიზეზოდ ვერ გამანთავისუფლებ.

ც ო ტ ნ ე. ისეთ მიზეზს გინახავ, შეიძლება მოგხსნა კიდეც.

ი ა მ ზ ე. გიჩივლებ.

ც ო ტ ნ ე. სად?

ი ა მ ზ ე. პროკურატურაში.

ც ო ტ ნ ე. არაფერი გამოვა.

ი ა მ ზ ე. სახალხო კონტროლში.

ც ო ტ ნ ე. ბახვა კაცაძე მე დამიჭერს მხარს.

ი ა მ ზ ე. რაიკომში გიჩივლებ.

ც ო ტ ნ ე. შენს საჩივარს მე გადმომიგზავნიან.

ი ა მ ზ ე. მაინც არ დავწერ განცხადებას!

ц о ტ ნ ე. გამიგონე... ახლა მეტს ვერაფერს გეტყვი, მაგრამ განცხადება მაინც უნდა დაწერო.

ი ა მ ზ ე. სანამ მიზეზს არ მეტყვი, არ დავწერ.

ц о ტ ნ ე. კარგი, გეტყვი... მაგრამ ახლა — არა.

ი ა მ ზ ე. აბა, როდის?

ц ვ ტ ნ ე. დღეს საღამოს... კრების შემდეგ.

ი ა მ ზ ე. რატომ კრების შემდეგ?

ц о ტ ნ ე. იმიტომ, რომ... ასეა საჭირო.

ი ა მ ზ ე. ახლა მითხარი და აქვე დავწერ განცხადებას.

ц о ტ ნ ე. (დაფიქრდა) კარგი, დაწერე.

ი ა მ ზ ე. ახლავე მეტყვი?

ц о ტ ნ ე. გეტყვი.

(იამზე მაგიდას მიუჯდა. სწრაფად დაწერა განცხადება და ცოტნეს დაუდო წინ)

ი ა მ ზ ე. აჰა...

ц о ტ ნ ე (ჩაათვალიერა განცხადება). არ გამოდგება.

ი ა მ ზ ე. რატომ?

ц о ტ ნ ე. აქ არ სჩანს, რატომ მიდიხარ სამუშაოდან.

ი ა მ ზ ე. რომ არ ვიცი...

ц о ტ ნ ე. დაწერე, ვთქვათ... ოჯახური პიროპების გამო.

(იამზემ სწრაფად გადაწერა განცხადება და კვლავ დაუდო ცოტნეს)

ი ა მ ზ ე. დავწერე.

(იამზე მოუთმენლად ელის განთავისუფლების მიზეზის გაგებას, ცოტნე კი ცდილობს გაახანგრძლივოს ამის თქმა, კვლავ განცხადებას ჩაჰკირკიტებს, რამდენიმე ადგილას წითელი ფანქარი გაუსვა)

ц о ტ ნ ე. სამი გრამატიკული შეცდომაა.

ი ა მ ზ ე. სად?

ц о ტ ნ ე. (უჩვენებს), ჯი აქ, აქა და აქ.

(იამზემ კვლავ გადაწერა განცხადება)

ი ა მ ზ ე. გავასწორე, (თვალებში შესცქერის ცოტნეს).

ц о ტ ნ ე. მე შენ ცოლად უნდა გითხოვო.

ი ა მ ზ ე. (ხმაჩაწყვეტილი), რატომ?

ц о ტ ნ ე. რა — რატომ?

ი ა მ ზ ე. რატომ უნდა მითხ... არა... რატომ უნდა წავიდე ამისათვის სამუშაოდან?

ц о ტ ნ ე. სანამ ჩემთან მუშაობ, კანონით შენი ცოლად თხოვა არ შემიძლია, რას იტყვი?

ი ა მ ზ ე. ხომ დავწერე განცხადება...

ц о ტ ნ ე. მე ამას არ გეკითხები.

ი ა მ ზ ე. აბა, რას?

ц о ტ ნ ე. გამომყვები?

ი ა მ ზ ე. არ ვიცი... ვაიმე, დედა...

ц о ტ ნ ე. გამომყვები?

ი ა მ ზ ე. მერე გეტყვი...

ц о ტ ნ ე. ახლავე უნდა მითხრა, სანამ ამ განცხადებას რეზოლუციას წავაწერ.

ი ა მ ზ ე. როდის უნდა გამოგყვე?

ц о ტ ნ ე. ამაზე შემდეგ მოვილაპარაკოთ, კი თუ არა, ახლავე უნდა მითხრა.

ი ა მ ზ ე. კი... არა, კი... არა...

ц о ტ ნ ე. გამაგებინე, კი თუ — არა?

ი ა მ ზ ე (უცებ). ახლავე მოვაწეროთ ხელი.

ц о ტ ნ ე. (გაოცებული) როგორ ახლავე?!

ი ა მ ზ ე. ამ წუთას.

ц о ტ ნ ე. ამ წუთას არ შეიძლება.

ი ა მ ზ ე. რატომ?

ц о ტ ნ ე. თუნდაც იმიტომ, რომ საცაა კრება დაიწყება.

ი ა მ ზ ე. სწორედ კრების დაწყებამდე უნდა მოვაწეროთ ხელი.

ц о ტ ნ ე. რატომ?

ი ა მ ზ ე. იმიტომ, რომ... შეიძლება შენ-ამ კრებაზე თავმჯდომარეობიდან გაგანთავისუფლონ... ასე ამბობენ. დედაჩემის ამბავი ვიცი, თავმჯდომარე რომ აღარ იქნები, შეიძლება აღარც გაგატანოს ჩემი თავი.

ц о ტ ნ ე. შენ უფრო ჭკვიანი ყოფილხარ, ვიდრე მე მეგონა, მერე, მოხერხდება, მოვასწრებთ? მე არც ვიცი, როგორ კეთდება ეს.

ი ა მ ზ ე. მე ვიცი. აგერ ახლა არ გათხოვდა მედიკო? აღმასკომის მდივანია საჭირო და ორი მოწმე, ვარდო დეიდა აქაა. მოწმეებსაც ვნახავთ.

ц о ტ ნ ე. იქნებ შემდეგისათვის...

ი ა მ ზ ე. არავითარ შემთხვევაში... ახლავე ვარდო დეიდას დავუძახებ.

(იამზე გარბის ოთახიდან. სანამ ცოტნე გამოერკვევა, კარი შემოაღო ინდიკომ)

ი ნ დ ი კ ო. შეიძლება, ევტიხოვიჩ?

ц о ტ ნ ე. (გაუხარდა). მობრძანდით, ბატონო ინდიკო, ერთი სათხოვარი მაქვს თქვენთან.

ი ნ დ ი კ ო. ასი იყოს, ჩემო ევტიხოვიჩ, მაგრამ, სანამ კიდევ ვინმე არ შემოსულა, ჯერ ჩემი სათხოვარი უნდა მოგახსენო და წინასწარ უნდა მომცე პირობა, რომ უარს...

(ამ დროს გამოჩნდა ვარდო... ინდიკომ თავზე იტაცა ხელები)

ვ ა რ დ ო. გამარჯობათ.

ц о ტ ნ ე. ქალბატონო ვარდო, სათხოვარი მაქვს თქვენთან.

ვ ა რ დ ო. ბრძანე.

ц о ტ ნ ე. ერთი საქმეა, ქორწინებასთან დაკავშირებით... ასეთ ამბებს ხომ თქვენ განაგებთ.

ვ ა რ დ ო. დიახ. (ყვედრებით შეხედა ინდიკოს) მე ხომ აგიხსენი, ინდიკო, რომ ყველაფერი რიგზე იქნება! რა საჭირო იყო ამისათვის თავმჯდომარის შეწუხება!

ი ნ დ ი კ ო. (არაფერი გაეგება), კი, მაგრამ, ვარდოს ვენაცვალე, მე საერთოდ სიტყვა არ დამიძრავს ამ საქმეზე, ვერაფრით ვერ მოვახერხე ეს...

ц о ტ ნ ე. ბატონი ინდიკო არაფერ შუაშია, ქალბატონო ვარდო, ეს პირადად მე მეხება.

ი ნ დ ი კ ო. მაშინ ერთხელ კიდევ გავალ გარეთ, ევტიხოვიჩ, და როცა მოიცლი...

ц о ტ ნ ე. პირიქით, ბატონო ინდიკო, სწორედ თქვენ მჭირდებით.

ი ნ დ ი კ ო. კი ბატონო, თუკი რამეში გაეოგადგები.

ц о ტ ნ ე. მე ვთხოულობ ცოლს, ქალბატონო ვარდო.

ვ ა რ დ ო. შენ? სულითა და გულით მოგილოცავ.

ი ნ დ ი კ ო. აგაშენა ღმერთმა. აბა უცოლო თავმჯდომარე ვის გაუგია. გილოცავ გაბედნიერებას, ევტიხოვიჩ!

ვ ა რ დ ო. როდისთვის აპირებ?

ц о ტ ნ ე. დღესვე.

ვ ა რ დ ო. დღესვე?

ц о ტ ნ ე. დიახ, დღესვე, ახლავე.

ვ ა რ დ ო. როგორ — ახლავე?

ц о ტ ნ ე. კრების დაწყებამდე.

ვ ა რ დ ო. ქორწინების ნებართვის მიცემა შეიძლება

განცხადების შემოტანიდან ერთი თვის შემდეგ.

ц о т н е. ერთი თვის შემდეგ?

в а р д о. ასეთი წესია.

ц о т н е. ყოვლად შეუძლებელია...

и н д и к о. თავმჯდომარისათვის კი შეიძლება გამონაკლისის დაშვება.

в а р д о. მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არმიაში იწვევენ საქმროს, ან კიდევ რაიაღმასკომის ნებართვით.

ц о т н е. სიტყვას გაძლევთ, მოგიტანთ რაიაღმასკომის ნებართვას.

в а р д о. როგორც გამონაკლისი?

ц о т н е. როგორც გამონაკლისი.

в а р д о. მაშინ შევუდგეთ საქმეს. ახლავე გავამზადებ საბუთებს, განცხადებები იქნება საჭირო და ორ-მოწმე. მოიცა, კი, მაგრამ პატარძალი ვინაა?

ц о т н е. იამზე.

в а р д о. ჩვენი იამზე? ძალიან მიხარია. მივდივარ დარღვევაზე.

(ვარდო გადის)

ц о т н е. ბატონო ინდიკო, ერთი მოწმე თქვენ უნდა იყოთ.

и н д и к о. მოგიკვდეს ჩემი თავი.

ц о т н е. სანამ განცხადებას დავწერ, თქვენი ამბავი ნომიყევით (იწყებს წერას), რაც შეიძლება მოკლედ, თორემ შემოგვისწრებს ვინმე.

и н д и к о. ერთი სიტყვით, მომავალ შაბათს ქალიშვილს ვათხოვებ, ევტიხოვიჩ. პატივი უნდა დამდო და უთამადო საქორწილო სუფრას (ცოტნეს პროტესტი არ დააცალა), უარი არ გამაგონო, არ იფიქრო, ვითომ სეფის გაჭიმვას ვაპირებდე, ვიცი, არ შეიძლება და მე კანონს არ დავარღვევ, მაგრამ შენს გარდა თამადა არავინ მინდა.

ц о т н е. რატომ, მაინცა და მაინც, მე?

и н д и к о. დაფასების ამბავია, ევტიხოვიჩ. შენს ქორწილზე, მაგალითად, აღმასკომის თავმჯდომარე თუ არა, სახალხო კონტროლი მაინც უნდა გყავდეს თამადად.

ц о т н е. ჩვენც გვყავს სახალხო კონტროლი...

и н д и к о. არ გამომადგება. მერე კიდევ, ბახვა კაცაძეს კუჭის წყლული აქვს.

ц о т н е. არა ვარ მე მაგ საქმის სპეციალისტი, თამადას ღვინის სმა უნდა შეეძლოს.

и н д и к о. შენ მხოლოდ სუფრის თავი დამიმშვენე, ევტიხოვიჩ, და სადღეგრძელოები წარმოთქვი, სამაგიეროდ, შენი ბედნიერების დღეს მიმსახურე.

(შემოდიან ვარდო, პლატონი, იამზე, საერთო მილოცვა. იამზეს თავზე ყვავილების გვირგვინი დაადგეს. ცოტნე თავის ოთახში შევიდა და იქიდან ტანსაცმელგამოცვლილი დაბრუნდა).

в а р д о. შევუდგეთ საქმეს (ჟურნალი გაშალა) თქვენი განცხადებები?

ц о т н е. ინებეთ (იამზეს), შენი განცხადება?

и а м з е. (მაშინვე გამოაჩინა) ნახე, სწორადაა?

в а р д о. მოწმეები.

и н д и к о. აგერ ვარ ერთი მოწმე.

п л а т о н и. აქ გახლავართ.

в а р д о. თქვენი სახელი და გვარი?

и н д и к о. ჩემი სახელი და გვარი რამ დაგავიწყა, ვარდო?

в а р д о. ამხანაგო მოწმე, თქვენი სახელი და გვარი.

и н д и к о. ინდიკო გარაყანიძე, ამხანაგო ვარდო.

п л а т о н и. პლატონ სოლომონის შე ინწკირველი.

в а р д о. იამზე ბაზაძე, გსურთ თუ არა თქვენ ცოლად გაჰყვეთ ცოტნე ცოტაძეს?

и а м з е. ვაიმე, დედა...

в а р д о. მე გეკითხებით, გსურთ თუ არა გაჰყვეთ ცოლად ცოტნე ცოტაძეს.

и а м з е. ვაიმე... ჯერ იმას ჰკითხეთ, დეიდა ვარდო...

в а р д о. წესი წესია.

ц о т н е. უპასუხე, არაა ამდენი დრო.

и а м з е. მსურს.

в а р д о. ცოტნე ცოტაძე, გსურთ თუ არა თქვენ დაქორწინდეთ იამზე ბაზაძეზე?

ц о т н е. მსურს.

в а р д о. მოაწერეთ ხელი.

и а м з е. ვაიმე, დედაჩემო...

(ვარდომ ბეჭედი დაარტყა ქორწინების მოწმობას და გადასცა ცოტნეს)

в а р д о. იამზე და ცოტნე, ამიერიდან თქვენ ხართ ცოლი და ქმარი. გილოცავთ ახალი ოჯახის შექმნას და გისურვებთ ბედნიერებას.

ц о т н е. გმადლობთ.

и а м з е. გმადლობთ.

(საზეიმო საქორწინო მუსიკა, პლატონმა შამპანური გამოაჩინა, საცობი ავარდა ჭერში, შეივსო ჭიქები. დაიწყო ხვევნა-კოცნა... სწორედ ამ დროს ოთახში შემოვიდნენ არჩილ გავაშელი, დიმიტრი ლაშხი და ლადო გედენიძე. ისინი გაოცებული შეყოვნდნენ კარებთან, მათი შემოსვლა ყველაზე ადრე ცოტნემ შეამჩნია, მუსიკა შეწყდა)

г а в а ш е л и. როგორც ჩანს, აქ მეტად სერიოზული ამბავი ხდება...

в а р д о. ძალიან სერიოზული, ბატონო არჩილ, ცოტნე და იამზე დაქორწინდნენ.

л а д о. შეიძლებოდა ამისათვის უფრო შესაფერისი ღრო გამოგვენახა, ქალბატონო ვარდო.

в а р д о. ასე ისურვა მეფე-დედოფალმა.

и н д и к о. გთხოვთ! (ჭიქები შეუვსო შემოსულებს)

г а в а ш е л и. მივულოცოთ ახალგაზრდებს გაბედნიერება! (ხელი ჩამოართვა ორივეს) ალბათ, გვაპატიებენ ხელცარიელი რომ მოვედით ამ ბედნიერების დღეს. ქორწილზე გამოვასწორებთ დანაშაულს.

(ასევე ულოცავენ ცოტნეს დ იამზეს ლაშხი და ლადო).

ц о т н е. მადლობას მოგახსენებთ.

(უხერხული პაუზა)

г а в а ш е л и. ახლა კი, უპირველეს ყოვლისა, ბოდიშს მოვიხდი პატარძალთან, თქვენთანაც, მაგრამ უნდა გთხოვოთ, მარტო დაგვტოვოთ მე და ცოტაძე.

(ცოტნეს და გავაშელს გარდა ყველანი გადიან, უხერხული პაუზა)

г а в а ш е л и. ალბათ, ლაშხმა ყველაფერი გითხრა?

ц о т н е. დიახ.

г а в а ш е л и. მაშინ გაგვიადვილდება საუბარი.

ц о т н е. არა მგონია.

г а в а ш е л и. რაიკომში არ ჩამოხვედი, გამიძნელდება ლაპარაკი, ვინაიდან პირველი მდივნები არ არიან ნაჩვევი შეკამათებასო, ხომ სწორად გადმომცეს?

ц о т н е. დიახ.

г а в а ш е л и. აქ, როგორც მასპინძელს, ხომ არ გაგიძნელდება ეს? რაც არ უნდა იყოს, სტუმარი ვარ. სად გინდა მაშინ რომ შევხვდეთ ერთმანეთს? (ცოტნე

სდუმს) ალბათ, ხალხის წინაშე, ასე ფიქრობ ახლა შენ.

ცოტნე. ახლა აღარ ვფიქრობ ასე.

გავაშელი. რატომ?

ცოტნე. იქაც თქვენ იქნებით მართალი, ხალხს დაუწყებთ ლაპარაკს პარტიის სახელით, და თქვენ დაგიჯერებენ.

გავაშელი. ჩემი მდგომარეობა უფრო რთულია, ვიდრე შენ ფიქრობ. მაშინ შენი დანიშვნის კრებაზე... რამდენი გავიდა მას შემდეგ...

ცოტნე. ექვსი თვე და შვიდი დღე.

გავაშელი. მაშინ მე ვიყავი შენი პირველი მხარის დამჭერი და დამიჯერეს, ახლა კი შეიძლება პირიქით მოხდეს, აი, რაშია ჩემი მდგომარეობის სირთულე.

ცოტნე. მე მივბვდი ამას. როცა ლაშხმა მითხრა თქვენზე, არ ჩამოვაო.

გავაშელი. მაგრამ ხომ ხედავ, მე მაინც მოვედი. შენ ხომ ასე გინდოდა ეს?

ცოტნე. დიახ.

გავაშელი. ჩემს მდგომარეობას ისიც ართულებს, რომ ისტორიას არ ახსოვს, ქორწინების დღეს მეფე გაენთავისუფლებინოთ თანამდებობიდან.

ცოტნე. სხვათა შორის, დედოფალიც.

გავაშელი. ვერ გავიგე...

ცოტნე. მანაც დაწერა განცხადება და ითხოვა სამსახურიდან განთავისუფლება.

გავაშელი. ალბათ, პროტესტის ნიშნად, მისასალმებელი ერთგულებაა.

ცოტნე. .მინდა გკითხოთ.

გავაშელი. მკითხე.

ცოტნე. რატომ ჩამოხვედით? რისთვის შეიცვალეთ აზრი?

გავაშელი. ლოგიკური შეკითხვაა და უნდა გიპასუხოთ. არ იფიქრო, მიტომ ჩამოვედი, თითქოს ლაშხი ვერ მოერეოდა ამ საქმეს, ვერ დაიყოლიებდა კრებას, ამასთან ისიც, ალბათ, ჩემსავით პარტიის სახელით გამოვიდოდა და დაარწმუნებდა ხალხს, რომ მოხდა გაუგებრობა, ბევრ რამეს არ გაუწიეთ ანგარიში, სხვა და სხვა. გუშინ, ნაწყენმა და გაბრაზებულმა, მართალია, გადავწყვიტე ლაშხი ამომეგზავნა აქ, მაგრამ შემდეგ მივხვდი, მას შეიძლება დაერწმუნებინა კრება, ხალხი, მაგრამ იგი ვერ დაგარწმუნებდა შენ, ეს კი ჩემი მხრივ უპატიოსნო საქციელად მომეჩვენა.

(სანამ ეს საუბარი მიმდინარეობს, შორიდან გაბმულად, ყრუდ იწყება დიდი ზარის რეკვა, მაგრამ არც გავაშელი და არც ცოტნე ამას ყურადღებას არ აქცევენ).

ცოტნე. ბატონო არჩილ, მინდა იცოდეთ, რომ დიმიტრი ლაშხმა დამარწმუნა მე. მაგრამ არა იმაში, რომ ჩვენ ავჩქარდით, შევცდით, ჩავიდინეთ დანაშაული, მე დავრწმუნდი, რომ რაც აქ მოხდა, შეიძლება ამან უსიამოვნება მოგიტანოთ თქვენ.

გავაშელი. ეს არაა მთავარი.

ცოტნე. ჩემთვის ეს მეტად მნიშვნელოვანია, რადგან ვიცი, საქმე საქმეზე რომ მიდგეს, უპირველეს ყოვლისა, თქვენ მოგთხოვენ პასუხს.

გავაშელი. შეიძლება.

ცოტნე. ამიტომ ლაშხმა მე მირჩია, დამეწერა ახსნა-განმარტება.

გავაშელი. ლაშხი წინდახედული კაცია.

ცოტნე. მაგრამ მაინც ვერ დავწერე.

გავაშელი. ვიცი, გაგიძნელდებოდა.

ცოტნე. (მაგიდიდან აიღო რამდენიმე ფურცელი). მაგრამ მე, თქვენს მოლოდინში დავწერე აი, ეს... ძალიან ვეცადე, რომ გამომეთქვა, რაც შეიძლება ჭკვიანური აზრები... თქვენს დასარწმუნებლად. შეიძლება თავის გასასამართლებლადაც; მაგრამ, აი, შევხვდეთ თქვენ, პირისპირ და მივხვდი, რომ სისულელეა ყოველივე ეს!. (ფურცლები დახია და ...) ვინაიდან, როგორ შეიძლება მე გარწმუნებდეთ თქვენ, ჩემზე უფრო ჭკვიანსა და გამოცდილ კაცს, ვისი უპირველესი მოვალეობაა, ცხოვრების ავ-კარგის, თეთრისა და შავის გარჩევა.

გავაშელი. და კიდევ ბევრი რამ, რაზედაც, ალბათ, შენ წარმოდგენაც არა გაქვს.

ცოტნე. შეიძლება, მაგრამ მე რომ იმ კრებაზე გამოვიდე, ვაღიარო არარსებული შეცდომა, მოვინანიო არარსებული დანაშაული, სოფელი არასოდეს არ მაპატიებს ამას, მე კიდევ დავკარგავდი საკუთარი თავისადმი პატივისცემას, თქვენდამი პატივისცემასაც.

გავაშელი. შენ თვითონ თქვი, ლაშხმა თითქმის დამარწმუნაო.

ცოტნე. თითქმის.

გავაშელი. შემდეგ რა მოხდა? იქნებ ჩემმა ჩამოსვლამ შეგიცვალა აზრი?

ცოტნე. თქვენს მოსვლამდე ჩემთან მოვიდა ერთი კაცი. მე იგი ყველაზე მეტად მიყვარს ამქვეყნად და ყველაზე უფრო მჯერა მისი.

გავაშელი. რა გითხრა იმ კაცმა?

ცოტნე. მან მითხრა, რომ ადამიანის ცხოვრებაში დგება არჩევანის წუთი, თუ როგორ უნდა იცხოვროს ქვეყანაზე, რომ ასეთ დროს მან, უპირველეს ყოვლისა, ყური უნდა მიუგდოს საკუთარ რწმენას, საკუთარ სინდისის ხმას, რასაც არ უნდა დაპირდნენ, როგორადაც არ უნდა გაუჭირდეს, მე მგონი, სწორედ ის დღეა ახლა ჩემს ცხოვრებაში.

გავაშელი. ის კაცი მამაშენი იყო.

(შემოდის დიმიტრი ლაშხი და ლადო გედენიძე, შეშფოთება ეტყობათ)

გავაშელი. დავიწყოთ? (მათ შეშფოთება შეამჩნია) რაშია საქმე? შეგროვდა ხალხი?

ლაშხი. იმაზე მეტი, ჩვენ რომ მოველოდით, ბატონო არჩილ.

გავაშელი. რას ნიშნავს „იმაზე მეტი"?

ლაშხი. როგორც სჩანს, ამ ზარის ხმამ მოიზიდა ხალხი. მთელი სოფელი აქეთკენ დაიძრა.

გავაშელი. ჰოდა, ძალიან კარგი. რაკი ხალხი მოდის, ესე იგი, დახვედრა უნდა.

ლაშხი. საქმე ისაა, რომ კლუბში უკვე ტევა აღარაა, ხალხი კი მოდის და მოდის.

გავაშელი. თქვენ რას ფიქრობთ. რა უნდა ვქნათ? (რაკი ლაშხს, და გედენიძეს პასუხი შეაგვიანდათ. ცოტნეს) როგორ მოვიქცეთ, თავმჯდომარე?

ცოტნე. ახლა აქ გადამწყვეტი სიტყვა თქვენ გეკუთვნით.

გავაშელი. მაშინ წავიდეთ, ჩვენზე უფრო დიდი ადამიანები გამოსულან ხალხის წინაშე ღიაცის ქვეშ.

ოთახის კედლები იხსნება, სხვადასხვა მხრიდან შემოდის ხალხი, სცენის სიღრმეში საბელზე ჩამოკიდებული მარადონა რეკავს დიდ ზარს, რომლის გუგუნიც თანდათან სულ უფრო ძლიერდება)

დასასრული